

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗΝ

ΤΡΟΣ ΚΒ.

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ, 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1902

ΑΡΙΘ. 51

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

καθ' ὅλον τὸ ὀθωμαν. κράτος μετζίτια ἀργ. 5
διὰ τὸν κατώτερον κλῆρον καὶ τοὺς δημοδιδασκ. 3
ἐν τῷ ἐξωτερικῷ φράγκα χρυσᾷ 25
Ἡ συνδρομὴ προκαταβάλλεται
ἀποστελλομένη πρὸς τὸν ταμίαν.

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Μητροπολ. Βοδενῶν ΝΙΚΟΛΑΪΜΟΣ (πρόεδρος)
† Ὁ Μ. Πρωτοδύγκελλος ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ (ταμίας)
† Ὁ Ἀρχιεπιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

Ἐπίτιμος διευθυντὴς καὶ συντάκτης ὁ Μ. χαρτοφύλαξ καὶ χρονογράφος τῆς τοῦ Χρ. Μ. Ἐκκλησίας Μ. Ι. ΓΕΔΕΩΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἡ Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων—Τὸ ἐν προσώποις τρια-
δικὸν τοῦ Θεοῦ — Μνημεῖα χριστιανικῆς τέχνης ἐν Ἀθῶν —
Ἀρχεῖα τῆς Μ. τοῦ Γένους Σχολῆς—Διάψεις—Ἐκκλησια-
στικὰ χρονικά—Παράρτημα: «Ἐξαγγελικὰ διδάγματα».

Ἡ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Ἐγκαίρως ἀνηγγέλην διὰ τῶν καθ' ἡμᾶς
ἐφημερίδων ἢ κατὰ τὸ δυνατόν ἀρωγὴ τῆς τοῦ
Χριστοῦ Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὴν ἀδελφὴν Ἐκ-
κλησίαν Ἱεροσολύμων διὰ τῆς παροχῆς προσω-
ρινοῦ δανείου πρὸς ἐξοικονόμωσιν ἀπαραιτήτων
τινῶν ἀναγκῶν αὐτῆς. Σύνοδος ἱερὰ καὶ Συμ-
βούλιον εὐσεβῶν λογάδων τοῦ γένους, συμπα-
θῶς ἀκούσαντες τὴν πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰ-
κουμενικὸν πατριάρχην ἀδελφικὴν ἀνακοίνωσιν
τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῆς Ἀγίας Γῆς,
οὐδὲ στιγμὴν ἀνέβαλον τὴν περὶ τῆς ὑλικῆς ταύ-
της ἀρωγῆς σκέψιν αὐτῶν, οἱ δ' ὁμογενεῖς πάν-
τες συνεμερίσθησαν τὰ αἰσθήματα ταῦτα τῆς
εὐλαβοῦς συμπαθείας πρὸς τὴν ἀγιωτάτην Ἐκ-
κλησίαν τῶν Ἱεροσολύμων.

Τὰ τοιαῦτα αἰσθήματα ἐθέρμαινον τὰ στή-
θη πάντων τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἀπέναντι μὲν
πασῶν τῶν ἀγιωτάτων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ
τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἁγίων προσκυνημάτων,
ἀλλὰ κυρίως ἀπέναντι τῆς γεραρᾶς Ἐκκλησίας
τοῦ Ἀδελφοθέου, ὅπου φύλαξ τοῦ Παναγίου καὶ

θεοδέγμωνος Τάφου τέτακται ἡ εὐσεβὴς ἀγιοτα-
φικὴ ἀδελφότης τῶν αἰσθημάτων δὲ τούτων
λαμπρὰ τεκμήρια παρείχε τὸ ἡμέτερον ἔθνος
καὶ πᾶς ὀρθόδοξος ἐν δυπραγίαις ὑλικάς τε καὶ
ἠθικάς, καθ' ὧν ἐπάλαιον οἱ θεόθεν τεταγμένοι
φρουροὶ τοῦ Παναγίου Τάφου. Τὰ μέλη τῆς
στρατευομένης Ἐκκλησίας τὰ ἐν Ἱεροσολύμοις
τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἀγωνιζόμενα ἀνῆκον εἰς
τὸ αὐτὸ «σῶμα Χριστοῦ», εἰς ὃ καὶ ἡ στρατευο-
μένη Ἐκκλησία ἡ τὴν δυνατὴν ἐντεῦθεν ἀρωγὴν
ἐκείνῃ παρεχομένη, καθ' ὃ μέλη τοῦ αὐτοῦ σώ-
ματος, ἔχοντα καθῆκον, ἵνα «τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλ-
λῶν μεριμνῶσι», κατὰ τὸν ἀπόστολον ὅπου
δ' αἱ δυσχερεῖς αὗται περιστάσεις ἐπείζον πε-
ρισσότερον, ἀφαιροῦσαι τὰ νεῦρα τῆς ἐνεργείας,
ἡ Μ. Ἐκκλησία πάντα τρόπον δυνατόν ἐμψυ-
χῶντο, ἵνα προσέλθῃ ἐπικουρὸς τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς
ἀγίας Σιών. Ἡ πρώτη τῶν κατὰ τὴν ἐφ' ἡμῶν λήξιν
ἀγιωτάτων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν, καὶ πενομένη,
καὶ μυρίοις συναντῶσα ἀτυχήμασι, καὶ μόλις εἰς
ἐπούλωσιν ἐρχομένη πληγῶν πολλῶν, ἐξη-
μίου ἑαυτὴν, ἵνα παρασκευάσῃ σχετικὴν ταῖς
ἀδελφαῖς Ἐκκλησίαις εὐμάρειαν καὶ προκοπὴν
οἰκονομικὴν τοῖς ἱεροῖς ἐν Ἀνατολῇ προσκυνή-
μασιν. Ἀφ' ἑαυτῆς ἀφαιροῦσα, κατὰ χρεως αὐτῇ,
γινομένη φιλαδελφείας χριστιανικῆς ὑπογραμ-
μὸς, παρεχῶρει τῇ τῆς Ἀλεξανδρείας κτῆμά τι
ἐν Βλαχίᾳ μετὰ ναοῦ, καθίδρυε δὲ ἐν πᾶσι τοῖς
ναοῖς τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως
κιβώτια συνδρομῶν ὑπὲρ τοῦ Ἀγίου Ὁρους,

τῆς ἱερᾶς τοῦ Σινᾶ μονῆς καὶ πρὸ πάντων ὑπὲρ τοῦ Παναγίου Τάφου, συνιστῶσα πανταχοῦ τοὺς ὑπὸ τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀγίας Πόλεως ἀποστελλομένους ταξειδιώτας πρὸς συλλογὴν ἐλεημοσυνῶν καὶ διὰ πατρικῶν ἐγκυκλίων παραθήγουσα καὶ προτρεπομένη πρὸς τοῦτο τοὺς ὀρθόδοξους. Ἐγένετο τὸ δυνατόν καὶ πρέπον ἐν ἐκείναις ταῖς περιστάσεσιν· οἱ δὲ πατέρες ἡμῶν εἶδον πρὸ σχεδὸν ἑβδομήκοντα ἔτων τὴν τῆς Μ. Ἐκκλησίας συμμετοχὴν εἰς τὸ μέγα τῆς Ἱεροσολυμιτικῆς ἀδελφότητος ἔργον τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς ἀνορθώσεως.

Τὸ δυνατόν καὶ πρέπον ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῖν ἥδη καὶ γενήσεται, τῆς μὲν ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ σεβαστοῦ Συμβουλίου λαβόντων γνῶσιν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις δυσπραγίας καὶ ἐκτελεσάντων τὸ πρὸς ἀδελφὴν Ἐκκλησίαν καθήκον, πάντων δὲ τῶν ὁμογενῶν ἥδη μαθόντων ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως ταύτης Συνόδου καὶ Συμβουλίου τὰς ὑλικὰς δυσχερείας τῆς ἀγιοταφικῆς ἀδελφότητος. Οὔτε διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐφάνη γράμμα τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου ἢ τινος τῶν ἀνωτέρων κληρικῶν τῆς Ἀγίας Σιών, οὔτε ἔδει νὰ φανῇ τοιοῦτον, ἵνα μὴ, γινόμενον ἀνάγνωσμα παντὸς διὰ τῶν καθ' ἡμᾶς ἐφημερίδων, προκαλῇ παρ' οἷς οὐκ ἔδει σχόλια καὶ κρίσεις οὐκ εὐμενεῖς. Διὸ παραδόξως ἐν φύλλοις ἀθηναϊκοῖς εἶδομεν ἐκδιδομένην ἐπιστολὴν τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν τῆς Ἑλλάδος, ἣν ἐπιγράφουσιν ἔκκλησιν πρὸς τὰ εὐσεβῆ καὶ φιλάδελφα αἰσθήματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, καίτοι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη πέμπεται πρὸς τὸν πρόεδρον τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἵνα δι' αὐτοῦ ζητηθῇ ἡ συμμετοχὴ τοῦ εὐσεβοῦς ἐν Ἑλλάδι λαοῦ «ὑπὲρ τῶν ἱερῶν προσκυνημάτων καὶ τοῦ πτωχοῦ ποιμνίου διὰ τὴν ἐνεστῶσαν συμφορὰν», ἥτοι τὸν ἕνεκα νόσων ἐπιδημικῶν ἀποκλεισμὸν τῆς Ἀγίας Γῆς. Τὸ δυστύχημα βεβαίως ἐστὶ παροδικόν, καὶ τὰ πλήθη τῶν προσκυνητῶν ἄρξονται μεταβαίνοντα εἰς Ἀγίαν Γῆν μετὰ τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐπιδημικῶν νόσων· ὥστε ἡ τῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς διὰ τοῦ τύπου διάδοσις ἦν ἐπιζήμιος καὶ διὰ τοῦτο περιττὴ, καθότι ἡ τε κυβέρνησις τοῦ θεοφρουρήτου βασιλείου τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ βεβαίως ἤθελον καταστήσει γνωστὴν τὴν ὑλικὴν δυσπραγίαν τῆς ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν ἀπὸ τριακονταετίας πενομένης ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας τῶν Ἱεροσολύμων.

Ἀσχέτως δὲ πρὸς τὴν διὰ τῶν ἐφημερίδων γνωστοποίησιν τῆς ἐπιστολῆς, εὐχόμεθα ὑπὲρ ταχείας παρόδου τῆς δοκιμασίας, ἣν ὑφίσταται ἡ ἀγιοταφικὴ ἀδελφότης, ὑπὲρ ἧς οὐδὲ μίαν ἀμφιβολίαν ἔχομεν ὅτι ὁ εὐσεβὴς ἑλληνικὸς λαὸς θέλει πράξει πᾶν ὅ,τι αἱ περιστάσεις ἐπιβάλλουσιν. Ἀλλ' ἐπίσης ἐγκαρδίως εὐχόμεθα νὰ καταβληθῶσι στερεὰ τὰ θεμέλια τῆς οἰκονομικῆς ἀνορθώσεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀδελφοῦ καὶ διὰ κοινῆς εἰλικρινοῦς συμπράξεως πάντων τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ διὰ τῶν αὐτοθυσιῶν, ἃς ἀπαιτεῖ πᾶν μέγα καὶ κοινωφελὲς ἔργον. Οἷοςδὴ ποτε κανονισμὸς ὀργανισμοῦ καὶ διοικήσεως συστήματος ἀνθρώπων, ὅσον ἄριστος, ὅσον ἑξοχος καὶ ἥ, ἐλάχιστα δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς ἀνορθώσιν τοῦ τυχόν παρ' ἡμῖν καταρρέοντος ἢ βελτίωσιν τῶν οὐ καλῶς ἐχόντων, ἂν μὴ τεθῇ βάσις πάσης ἡμῶν ἐπ' ἀγαθῇ ἐργασίας ἢ θυσίας τῶν ἰδίων ὑπὲρ τῶν κοινῶν. Οὐδεὶς ἀντιλέγει βεβαίως εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι γενναῖα καὶ μεγάλη πρᾶξις οἰαδὴποτε συνετελέσθη ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων κατόπιν αὐτοθυσίας καὶ ὅτι, ταύτης ἐλλειπούσης, οὔτε νόμοι καὶ θεσμοὶ ἄριστοι καὶ τέλειοι ἐπέτυχον τῆς εὐδαιμονίας τῶν κοινοτήτων, οὔτε προτρεπτικοὶ λόγοι καὶ ἐγκύκλιοι, καὶ ὑποτεθῶσι μυριάδες, ἡδυνήθησαν νὰ μεταρρυθμίσωσιν οὔτε ἐν συνόλῳ οὔτε βαθμικῶν τὸ οὐχὶ καλῶς ἔχον. Καὶ θεσμοὶ καλοὶ καὶ συναίσθησις καθήκοντος καὶ γενναῖαι πρὸς αὐτοθυσίαν ἀποφάσεις συντελοῦσιν εἰς τὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον μεταβολὴν τοῦ καθεστώτος, ὅταν τοῦτο κρίνεται παρὰ πᾶσιν ἀνεξαιρέτως ὡς ἀπαιτοῦν μεταβολὴν καὶ διαρρύθμισιν· ἐν ἐκ τούτων ἐὰν ἐλλείπῃ, οὐδὲν κατορθοῦται βεβαίως, ἴσως δὲ τις ἀπογοήτευσις καὶ θλίψις εἰσχωρήσῃ καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς ἐφιεμένοις καὶ ποθοῦσι συντελεῖν μακρόθεν ὑπὲρ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ πρέποντος. Τοῦτο πάντες φρονοῦμεν, καὶ πιστεύομεν ὅτι συμφρονοῦσιν ἡμῖν ἐν τούτῳ πάντες οἱ τὴν ἱερὰν ἀγιοταφικὴν ἀποτελοῦντες ἀδελφότητα. Διότι πάντες συμμεριζόμεθα τὴν λύπην αὐτῆς ἐπὶ τῇ οἰκονομικῇ παρακμῇ καὶ δυσπραγίᾳ· πάντες ἐσμὲν πρόθυμοι νὰ συντελέσωμεν εἰς ἀνακούφισιν τοῦ πιέζοντος αὐτὴν βάρους καὶ πάντες εὐχόμεθα ὅπως ἀπαλλαγῇ πάσης οἰκονομικῆς καὶ πάσης ἠθικῆς δοκιμασίας ἡ πρωτόγονος Ἐκκλησία τῶν Ἱεροσολύμων, ἧς ἡ ἱστορία χορηγεῖ ἡμῖν αὐταπαρνησίας καὶ ζήλον κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας ἑξοχὰ παραδείγματα τοῦς

ὑπὲρ αὐτῆς καὶ τῶν ἐν γένει συμφερόντων τῆς ὀρθοδοξίας ἀγωνισαμένους πατριάρχας Γερμανὸν καὶ Παΐσιον καὶ Δοσίθεον καὶ Ἀνθιμον, ὧν ἡ μνήμη ἔσται εἰς αἰῶνας ἀλυστος. Οἱ τιμῶντες τὴν μνήμην αὐτῶν ἀληθῆ πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν θέλουσι δείξει μιμούμενοι τὸ ὅσιον ἐκείνων παράδειγμα, ἐὰν φρονῶμεν ὅτι εὐφημῆται καὶ ἔπαινοι τῆς ἀρετῆς ἐκείνων οὐδὲν ὀφελούσι τοῖς μὴ πιστεύοντες εἰς τὸ δυνατόν τοῦ ἀκολουθεῖν τῇ ὑπ' ἐκείνων, ὡς πατριαρχῶν καὶ φρουρῶν τῶν Ἀγίων Τόπων, κεχαραγμένη πορεία. Διπλόθον ἐπισκεπτόμενοι ἐκεῖνοι χώρας πολλὰς ἐγγύς τε καὶ μακρὰν αὐτῶν, οὐχὶ δαπανῶντες εἰς ἀνωφελῆ ταξείδια καὶ δῶρα, ἀλλὰ πρὸς ὑπέκκασιν τῆς πρὸς τὴν Ἀγίαν Πόλιν εὐλαβείας τῶν πιστῶν, πρὸς συνάθροισιν ὁδοῶν καὶ ταλάντων ὑπὲρ τῶν ἁγίων προσκυνημάτων, ὑπὲρ ὧν ἡ προσεπόριζον ἢ ἔκ τοῦ ὑστερήματος προσεκτῶντο κτήματα, δι' ὧν ἡδύνατο νὰ συντηρηθῇ τὸ κοινὸν τοῦ Παναγίου Τάφου. Οὔτε πρὸς τέρψιν βεβαίως ἠγειρον οἰκοδομὰς, οὔτε προσεπόριζον ἑαυτοῖς ἐπαύλεις, οὔτε πρὸς ὑποδοχὴν συγγενῶν ἐδαπάνων ἐκ τῶν κοινῶν, ἀλλὰ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον ἀποδυόμενοι, ἄνθρωποι καὶ αὐτοὶ, καθὼς πάντες οἱ παρ' ἡμῖν τὰ κοινὰ πράττοντες, ὑπερεῖχον ἄλλων κατὰ τὴν ἀρετὴν τῆς αὐταπαρνησίας. Στενοχωρηθέντες πρὸς ὦραν, κατέλιπον τοῖς ἐπιγινόμενοις ἀξιωματικὸν παράδειγμα ζήλου καὶ αὐτοθυσίας, εὐφημούμενοι δικαίως καὶ μακαριζόμενοι. Τὶ δὲ ἐμποδίζει ἡμᾶς ἵνα τὸν ζῆλον ἐκείνων ἔχωμεν πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν, καὶ τί τάχα κωλύει νὰ βαίνωμεν εἰς τὰ ἴχνη τῶν προηγουμένων, ἐὰν ὦμεν βέβαιοι ὅτι πᾶς ὀρθόδοξος καὶ πᾶς ὁμογενὴς θέλει συνδράμει ἡμῖν ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ποθητῆς ὑλικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνορθώσεως.

ΤΟ ΕΝ ΠΡΟΣΩΠΙΣ ΤΡΙΑΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Σύντομος εὐσεβὴς μελέτη.

Α'. Ὁ εἷς Θεὸς τῇ οὐσίᾳ ὑπάρχει ἐν τρισὶ προσώποις καὶ ὑποστάσει, Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, εἷς Θεὸς ἀληθινὸς ἐν μιᾷ οὐσίᾳ καὶ φύσει λατρευόμενος τε καὶ δοξαζόμενος ὑπὸ τῶν ἐν Χριστῷ ἀναγεγεννημένων πιστῶν. Ἐκαστον τῶν τριῶν προσκυνητῶν προσώπων τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος. τὰς μὲν αὐσιώδεις,

ἦτοι τὰς τῆς θεικῆς οὐσίας, ιδιότητάς τε καὶ τελειότητας ἔχει κοινὰς πρὸς τὰ ἕτερα καὶ ἴσας, οἷον τὴν πανσοφίαν, τὴν ἀγαθότητα, τὴν παντοδυναμίαν, τὴν παγγνωσίαν, τὴν δικαιοσύνην καὶ λοιπὰς, τὰς δὲ προσωπικὰς τῆς ὑποστάσεως ιδιότητάς ιδίας κέκτηται καὶ ἀσυγχύτους. Οἷον ἐπὶ τῶν οὐσιωδῶν, ἄκτιστος καὶ ἀίδιος ὁ Πατὴρ, ἄκτιστος καὶ συναίδιος ὁ Υἱὸς διὰ τὴν τῆς οὐσίας ταυτότητα, ἄκτιστος καὶ συναίδιος τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον. Ὡσαύτως πάνσοφος ὁ Πατὴρ, πάνσοφος καὶ ὁ Υἱὸς διὰ τὴν ὁμοουσιότητα, πάνσοφον καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα διὰ τὸν αὐτὸν τῆς ὁμοουσιότητος λόγον, καὶ τὰ λοιπὰ ὁμοίως. Ἐπὶ δὲ τῶν προσωπικῶν ιδιοτήτων, ἀγέννητος ὁ πατὴρ, γεννητὸς ὁ Υἱὸς ἐκ τοῦ Πατρὸς ἀχρόνως, γεννητὸν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκ τοῦ Πατρὸς¹, ὁμοίως ἀχρόνως. Καὶ αἱ μὲν προσωπικαί, εἴτ' οὖν ὑποστατικαί, ιδιότητές εἰσι καὶ λέγονται ἀδιαχώρητοι, αἱ δὲ οὐσιώδεις, κοιναὶ διαχωρηταὶ τοῖς τρισὶ θεοῖς προσώποις ἀμοιβαίως.

Β'. Τὸ τῆς θεότητος ἐνιαῖον κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ τριττὸν κατὰ τὰς ὑποστάσεις καὶ τὰ πρόσωπα, ὑπερβαίνειν ἀληθῶς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν καὶ κατάληψιν, κχτανεῖται μόνον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς πίστεως· διὸ καὶ ὡς μυστήριον δοξολογεῖται ἀποκαλυφθὲν ἡμῖν διὰ τῆς ὑπερφυοῦς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ ἀνάγκη παραδείγματός τινος παρεμφεροῦς πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὑπερφυοῦς μυστηρίου τοῦ τρισυποστάτου τῆς θεότητος τοῖς ἀσθενεστέρων ἔχουσι τὴν πίστιν, ἢ λόγον ζητοῦσι τῆς πίστεως, κείσθω τοιοῦτον αὐτῇ ἡ ἀνθρωπότης. Πᾶς τις ἐκ τῶν πραγμάτων πιστούμενος ὁμολογεῖ ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη οὐσία καὶ φύσις ἐστὶ μία, τὰ δὲ πρόσωπα, οἷον Πέτρος, Παῦλος, Ἄννα, Μαρία, πολλὰ καὶ ἀναρίθμητα, ἐξ ἐνὸς προσώπου ἔχοντα τὴν ἀρχὴν τοῦ πρωτοπλάστου Ἀδάμ, οὗ ἐκ τῆς πλευρᾶς ἐπλάσθη ἡ Εὕα² καὶ διὰ γεννήσεως ἐπ' ἀπειρον πληθυνόμενα μέχρι συντελείας τοῦ κόσμου, ὧν ἕκαστον ζῇ καὶ ὑπάρχει ἐν ἰδίᾳ ὑποστάσει διακεκριμένως καὶ ἀσυγχύτως πρὸς ἕτερον· καθότι ἡ μὲν ἐσωτερικὴ καὶ ἄχρονος πρόοδος τῆς θείας φύσεως μέχρι Τριάδος ἐστὶν, ὡς πού φησιν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ἡ δὲ πρὸς τὰ ἔξω ἐκφαντορικὴ πρόοδος αὐτῆς διὰ τῆς δημιουργικῆς δυνάμεως ἀδιάλει-

1. Ἰωάν. 16', 26.

2. Γεν. α', 26. β', 7. 18. 21.

πτός ἐστὶ μέχρι συντελείας τοῦ νῦν αἰῶνος, διαω-
νιζομένης τῆς ὁρατῆς κτίσεως τῇ γενέσει τε καὶ
ἐπαναλήψει ἐκάστου γένους καὶ εἰδους καθ' ὁμοιό-
τητα συντηρουμένου τε καὶ πολλαπλασιαζομένου.
Ἐκαστον τοίνυν πρόσωπον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως,
οἷας δὴ ποτε φυλῆς καὶ ἂν ἢ κατὰ συμβεβηκός, τὰς
μὲν φυσικὰς ιδιότητας καὶ δυνάμεις ἔχει κοινὰς
πρὸς πάντα τὰ ἄλλα πρόσωπα, τὰς δὲ προσωπικὰς
ιδίας καὶ ἀσυγγύτους. Ἡ νόησις, ἡ βούλησις, τὸ
λογικόν, ἡ ἀγαθότης, τὸ πεινᾶν, τὸ διψᾶν καὶ τὰ
παρόμοια, κοινὰ εἰσι παντὶ ἀνθρώπῳ, ἀνδρὶ ἢ γυ-
ναικί. Ὁ μὲν τοι ἀνὴρ, ἦτοι τὸ ἄρρεν γένος τῆς
ἀνθρωπότητος, ἄλλα προσωπικὰ ιδιώματα ἔχει
προσιδιάζοντα, καὶ ἄλλα ἢ γυνή, ἦτοι τὸ θῆλυ
γένος· καὶ κατὰ τὸν τῆς σχέσεως λόγον πάλιν ὁ
μὲν ἐστὶ πατήρ, ἡ δὲ μήτηρ, καὶ ὁ μὲν υἱός, ἡ δὲ
θυγάτηρ, καὶ ἄλλος ἄλλο τι. Ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοῦ
Θεοῦ, ἐπειδὴ ἡ θεία φύσις ἐστὶ παντέλειος καὶ
ἀπροσδεῆς καθ' ἑαυτὴν καὶ πᾶσι τοῖς ιδιώμασι καὶ
ταῖς τελειότησι καὶ ἀνεπίδεκτος ἀλλοιώσεως, διὰ
ταῦτα καὶ τὰ φυσικὰ καὶ οὐσιώδη ιδιώματα ἐπι-
κοινωνοῦσιν ὁμογρόνως τε καὶ ὁμοδυνάμως καὶ ἰσο-
βαθμίως πρὸς ἄλληλα ἐν τοῖς τρισὶ προσκυνητοῖς
προσώποις τῆς μιᾶς ἀδιαρέτου Θεότητος. Ὅθεν ἡ
αὐτὴ ταυτόχρονος θέλησις ἐν Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ
Ἁγίῳ Πνεύματι ἀνυμνεῖται, ἡ αὐτὴ βουλή καὶ
σοφία καὶ γνῶσις, ἡ αὐτὴ παντοδυναμία καὶ ἀγα-
θότης, καὶ τὰ λοιπὰ ὡσαύτως, καὶ πᾶσα ἐντεῦθεν
διαφωνία πόρρω ἀπελήλαται τῶν προσκυνητῶν
προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος. Οὐ τὸ αὐτὸ δὲ
συμβαίνει ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τε τὴν ἀτέλειαν
καὶ τὸ περιωρισμένον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ
διὰ τὸ σάρκινον τοῦτο σκῆνος, καὶ ἰδίᾳ διὰ τὴν ἐκ
τῆς ἐπεισάκτου ἀμαρτίας ἐξασθένησιν τοῦ λογικοῦ
καὶ τῶν λοιπῶν πνευματικῶν δυνάμεων, ἧς ἕνεκα
ποικιλία γνωμῶν καὶ προαιρέσεων καὶ διανοητικῶν
δυνάμεων καὶ φρονημάτων καὶ ἐρίδων τυγχάνει
ὑπάρχουσα ἐν τοῖς διαφόροις προσώποις τῆς μιᾶς
καὶ τῆς αὐτῆς ἐν πᾶσιν ἀνθρωπίνης φύσεως· ὕλι-
κῶν καὶ κοσμικῶν λόγων καὶ συμφερόντων ἕνεκα,
πολλάκις δὲ δυστυχῶς καὶ μεταξὺ προσώπων στε-
νῶς συνδεδεμένων δι' εἰδικῆς κατὰ σάρκα συγγε-
νείας καὶ διὰ τῆς ταυτότητος τῶν δογμάτων τῆς
εἰς Χριστὸν πίστεως³.

3. Ἀφοῦ πάντες καθόλου οἱ πανταχοῦ γῆς συνδεόμεθα
πρὸς ἀλλήλους ὡς τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ πλάσμα τοῦ Θεοῦ
ὄντες, πολλῶν δὲ μᾶλλον συνδεόμεθα πρὸς ἀλλήλους οἱ ἐν Χρι-
στῷ ἀναγεννημένοι καὶ τὸν Χριστὸν ἐνδυθέντες διὰ τοῦ

Γ'. Ὡς λοιπὸν νοοῦμεν τῇ πίστει καὶ ὁμολο-
γοῦμεν ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστὶ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν, ἐν
τρिसὶ δὲ προσώποις καὶ ὑποστάσεσι προσκυνεῖται
καὶ λατρεύεται ὑπὸ τῶν τέκνων τῆς εὐσεβείας, οὗ-
τω καὶ ὁ ἄνθρωπος εἷς ἐστὶ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν,
ἐν πολλοῖς δὲ τοῖς προσώποις ὑφιστάμενος, καὶ
καθ' ἐκάστην γενεάν πολλαπλασιαζόμενος, διὰ γεν-
νήσεως ἄνευ οὐδεμιᾶς διαφορᾶς ἢ ἐλαττώσεως τῶν
τῆς οὐσίας καὶ φύσεως ιδιοτήτων· διότι τὸ ὄνομα
ἄνθρωπος οὐ προσώπου, ἀλλ' οὐσίας δηλωτικόν
τυγχάνει ὄν, ὥσπερ καὶ τὸ **Θεός**. Καὶ δὴ ὅταν ἡ
θεόπνευστος Γραφὴ λέγῃ «καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν
ἄνθρωπον, κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐποίησεν αὐτόν⁴, κα-
θόλου περὶ δημιουργίας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως λέ-
γει· καὶ δὴ καὶ ἡμεῖς ὅταν λέγωμεν, ὅτι ὁ ἄνθρω-
πός ἐστι πλάσμα Θεοῦ λογικόν, φύσει ἀγαθὸς πλα-
σθεὶς προαιρέσει δὲ γεγόμενος κακός, οὐ νοοῦμεν
διὰ τούτων ὅτι ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα, ἢ πρόσωπον, ἐστὶ
τοιοῦτος, ἀλλ' ὅτι πᾶς ὁ μετέγων τῆς ἀνθρωπίνης
φύσεως τυγχάνει ὢν τοιοῦτος, ἦτοι κέκτηται πλή-

αἰγίου βαπτίσματος, καὶ υἱὸς Θεοῦ ὄντες, διὰ τῆς πίστεως καὶ
πάντες εἰς ἐσμὲν, ὡς ὁ θεόπνευστος καὶ οὐρανοβάμων ἀπόστο-
λος Παῦλος ἀποφαίνεται, λέγων· *ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς υἱοὶ
Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ*. Ὅσοι γὰρ
*εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· οὐκ ἐστὶ
Ἰουδαῖος, οὐδὲ Ἑλλήν· οὐκ ἐστὶ δοῦλος οὐδὲ ἐλευθέρου·
οὐκ ἐστὶ ἄρσεν, οὐδὲ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστε ἐν
Χριστῷ Ἰησοῦ* (Γαλ. γ', 26. Πρβλ. Κολοσ. γ', 11). Ἀλλὰ
καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν ἐν ἀγωνίᾳ προσευχόμενος πρὸς τὸν
οὐράνιον αὐτοῦ Πατέρα πρὸ τοῦ πάθους παρεκάλει ὑπὲρ τῶν
πιστευσόντων εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ ἀποστολικοῦ κηρύγματος ἵνα
πάντες ἐν ᾧσι, λέγων· «Ὁὐ περὶ τούτων δὲ (τῶν ἀποστόλων)
ἔρωτῶ μόνον, ἀλλὰ περὶ τῶν πιστευσόντων διὰ τοῦ λόγου αὐ-
τῶν εἰς ἐμὲ, ἵνα πάντες ἐν ᾧσι. Καθὼς σὺ, Πάτερ, ἐν ἐμοί,
καθὼς ἐγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἐν ᾧσιν, ἵνα ὁ κόσμος
πιστεύσῃ ὅτι σὺ με ἀπέστειλας καὶ ἐγὼ τὴν δόξαν, ἣν δέδω-
κάς μοι, δέδωκάς αὐτοῖς, ἵνα ᾧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμέν·
ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ᾧσι τετελειωμένοι εἰς ἐν»
(Ἰωάν. ιζ', 20). Καὶ ὅμως οἱ ἐθνικοὶ ἐγωῖσμοὶ καὶ αἱ ἐθνι-
καὶ κενοδοξίαι βασιλεύουσι δυστυχῶς μεταξὺ τῶν χριστιανῶν,
καὶ μεταξὺ αὐτῶν ἐστὶ τῶν ὁμοδόξων λαῶν, καὶ πόλεμοι κατὰ
καιροὺς ἀνθρωποκτόνοι γίνονται κατακτήσεις, ὥσπερ προὔκειτο
περὶ αἰωνιότητος τοῦ ἐν τῇ παρόντι ματαίῳ κόσμῳ βίου, καί-
τοι βοᾷ πάλιν ὁ θεορρήμων Παῦλος, λέγων θεοπνεύστως· «Ἡ-
μῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆ-
ρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς μετασχηματίζει
τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώ-
ματι τῆς δόξης αὐτοῦ· οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν,
ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν, τὴν τοὺς θεμελίους ἔχου-
σαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργός ὁ Θεός» (Φιλιπ. γ',
28. Ἑβρ. ιγ', 14. ια', 10).

4. Γενέσ. α', 27. β', 7.

ρεις τὰς φυσικὰς καὶ οὐτιώδεις τῆς ἀνθρωπότητος ιδιότητας, εἰ καὶ ποικίλη διαφορὰ βαθμοῦ τελειότητος παρατηρεῖται ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα διαφόροις προσώποις διὰ τὴν τῆς ἀμαρτίας ἐπήρειαν καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς προαιρέσεως τοῦ ἐκλέγειν τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ ἐπείσακτον κακόν· καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς ἀνατροφῆς. Διὸ, ὅταν περὶ προσώπων ἢ ὁ λόγος, διακρίνομεν τότε τὰ πρόσωπα, καθ' ἣν ἕκαστον ποιεῖται ἐλευθέρως χρῆσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν ἐμφύτων ιδιοτήτων καὶ λογικῶν δυνάμεων καὶ κατὰ τὰ ἴδια προσωπικὰ χαρακτηριστικά καὶ συμβεβηκότα. Οἷον, ὁ Πέτρος ἀγαθός, δίκαιος, σοφός, πολυμαθής, εὐσεβής, ἐλεήμων καὶ τὰ παρόμοια. Ὁ Ἰούδας ἐστὶ κακός, προδότης, φιλάργυρος, ἄσπλαγχνος, ἀμαθής, ἄσοφος, κλέπτης καὶ τὰ παρόμοια. Ὁ Ἀδὰμ πρῶτος ἐπλάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡ Εὐὰ ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ. Ὁ Ἀβελ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ Ἀδὰμ καὶ τῆς Εὐας, καὶ οὕτω καθέξῃς περὶ ἐκάστου προσώπου. Τοῦ λόγου δὲ ὅτος περὶ φυσικῶν ιδιωμάτων κοινῶν ἐκάστῳ προσώπῳ, λέγομεν, ὁ Ἀβελ ἐστὶν ἄνθρωπος οὐχ ὁ αὐτός τῷ Ἀδὰμ κατὰ τὴν ὑπόστασιν καὶ τὸ πρόσωπον, υἱὸς δὲ τοῦ Ἀδὰμ ἐκ τῆς αὐτῆς οὐσίας καὶ φύσεως, ὁμοούσιος τῷ ἑαυτοῦ πατρὶ, λογικός, μετέχων ὁμοίως αὐτῷ βουλήσεως, σοφίας, ἀγαθότητος καὶ τῶν λοιπῶν κοινῶν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ιδιοτήτων. Οὕτω λέγομεν καὶ περὶ τῶν προσκυνητῶν προσώπων τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὁ Υἱὸς ἐστὶ Θεός, οὐκ ὢν ὁ αὐτός τῷ Πατρὶ μετὰ τὴν ὑπόστασιν, ἀλλ' ὁμοούσιος τῷ Πατρὶ, ἔχων τὴν αὐτὴν βούλησιν, τὴν αὐτὴν σοφίαν καὶ δύναμιν καὶ πάντα τὰ ἄλλα ιδιώματα τῆς θείας φύσεως ἐν τῇ αὐτῇ τελειότητι, πλὴν τῶν προσωπικῶν ιδιοτήτων. Ὡσαύτως, τὸ Ἅγιον Πνεῦμά ἐστι Θεός, οὐχὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ κατὰ τὴν ὑπόστασιν, ἀλλ' ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ, τὴν αὐτὴν ἔχον βούλησιν, τὴν αὐτὴν σοφίαν καὶ δύναμιν καὶ πάντα τὰ ἄλλα τῆς θείας φύσεως ιδιώματα ἐν τῇ αὐτῇ τελειότητι, πλὴν τῶν προσωπικῶν ιδιοτήτων τῶν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ προσιδιάζουσῶν· διὰ ταῦτα μίαν Θεότητα δοξάζομεν ἐν τρισὶ προσώποις εὐσεβοφρόνως κηρύττοντες, καθάπερ καὶ μίαν ἀνθρωπότητα γινώσκομεν ἐν μυρίοις προσώποις ὑπάρχουσιν, καὶ ἓνα Θεὸν λατρεύομεν τρισυπόστατον, Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον. Ἄν δέ τις καὶ οὕτως εἴπῃ ὅτι οὐ δύναται νοῆσαι τὸ τρισυπόστατον τῆς Θεότητος, δειξάτω ἡμῖν πῶς νοεῖ τὸ πολυυπόστατον καὶ μυριουπόστατον τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπερ

καὶ τοῖς σωματικοῖς καθορᾷ ὀφθαλμοῖς. «Ὁ γὰρ ἄνθρωπον εἰπὼν, λέγει ὁ μέγας Βασιλεῖος, ἐσκεδάσμεν τινὰ διάνοιαν τῇ ἀοριστείᾳ τῆς σημασίας τῇ ἀκοῇ ἐνεποίησεν· ὥστε τὴν μὲν φύσιν ἐκ τοῦ ὀνόματος δηλωθῆναι, τὸ δὲ ὑφ' ὧς καὶ δηλούμενον ἰδίως ὑπὸ τοῦ ὀνόματος πρᾶγμα μὴ σημανθῆναι. Ὁ δὲ Παῦλον εἰπὼν, ἔδειξεν ἐν τῷ δηλούμένῳ ὑπὸ τοῦ ὀνόματος πράγματι ὑφ' ὧς τὴν φύσιν. Τοῦτο οὖν ἐστὶν ὑπόστασις, οὐχ ἡ ἀόριστος τῆς οὐσίας ἔννοια, μηδεμίαν ἐκ τῆς κοινότητος τοῦ σημεινομένου στάσιν εὐρίσκουσα, ἀλλ' ἡ τὸ κοινόν τε καὶ ἀπερίγραπτον ἐν τῷ τινὶ πράγματι διὰ τῶν ἐπιφαινομένων ιδιωμάτων παριστώσα καὶ περιγράφουσα· ὃν τοίνυν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἔγνωσεν διαφορὰς λόγον ἐπὶ τε τῆς οὐσίας καὶ τῆς ὑποστάσεως, τοῦτον μετατιθεῖς καὶ ἐπὶ τῶν θείων δογμάτων οὐχ ἀμαρτήεις. — Ὁ γὰρ τοῦ ἀκτίστου καὶ τοῦ ἀκατάληπτου λόγος εἷς καὶ ὁ αὐτός ἐπὶ τε τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἐστίν»⁵.

Δ'. Καὶ ἐπὶ μὲν τῶν θείων προσκυνητῶν προσώπων, ἐπειδὴ ἡ θεία φύσις ἐστὶ παντέλειος ἐν πᾶσι τοῖς ιδιώμασι καὶ καθ' ὅλην αὐτήν, αἱ φυσικαὶ ιδιότητές τε καὶ τελειότητες τῆς θείας φύσεως αἱ αὐταί εἰσιν ἐν ἐνὶ ἐκάστῳ τῶν τριῶν προσκυνητῶν προσώπων καὶ κοιναί, ὁμοίως καὶ αἱ ἐνέργειαι· ἐπὶ δὲ τῆς ἀνθρωπότητος ἀδύνατόν τι τυγχάνει ἡ ταυτότης τῶν ἄλλως τε κοινῶν ιδιωμάτων παντὶ προσώπῳ καὶ ἡ πάντων ἀπὸ κοινοῦ ὁμοφωνία καὶ ἐνέργεια ἐν πᾶσιν, οὐ μόνον διὰ τὴν ἀτέλειαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καθόλου καὶ τὸν μετὰ τῆς ὕλης δεσμόν τοῦ πνεύματος, ἀλλὰ ἰδίᾳ καὶ διὰ τὴν πτώσιν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὴν ἐντεῦθεν σκότωση τοῦ νοῦς καὶ ἐξασθένησιν τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ δυνάμεων. Τοῦτου ἕνεκα αἱ μὲν καθολικαὶ ἰδέαι περὶ δικαιοσύνης, περὶ εὐσεβείας, περὶ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ τῶν ὁμοίων, εἰσὶν ἰδέαι κοιναί παντὶ ἀνθρώπῳ, διὰ τὴν κοινότητα καὶ τὸ ἐνιαῖον τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν παντὶ προσώπῳ· ἀλλ' ἐν τῇ ἐκλογῇ καὶ τῇ πράξει ὅς μὲν τοῦτο θεωρεῖ νὰ κρίνῃ καλόν, ἢ δίκαιον, ἢ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ὅς δὲ ἐκεῖνο· καὶ ὁ μὲν τοῦτο ἐπιθυμεῖ καὶ θέλει καὶ παντὶ σθένει ἐπιδιώκει, ὁ δὲ ἐκεῖνο· πολλάκις δὲ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρόσωπον νῦν μὲν τοῦτο βούλεται καὶ πράττει, νῦν δὲ ἐκεῖνο, καίτοι τοῦτο ἐκ διαμέτρου ἀντίκειται πρὸς ἐκεῖνο, πρὸς δὲ ἄλλα μὲν ἐν νῷ κεῖθι, ἄλλα δὲ ἐπὶ γλώττης φέρει· καὶ οὕτω διαφωνοῦσι τὰ πρόσωπα οὐ

5. Ἐπιστ. λη'.

μόνον πρὸς ἄλληλα, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτὰ ἕκαστον πολλάκις, καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ τὸ δὴ χειρόν, καὶ μάχονται ἀλλήλοις διαπληκτιζόμενοι καὶ παντοίων δὴ κακῶν αἷτιοι γίνονται πρὸς ἀλλήλους οἱ ἄνθρωποι ἢ ὡς ἄτομα, ἢ ὡς ἔθνη, ἢ ὡς ἐταιρία, ἢ ὡς οἰκογένεια, ἢ δὲ τοιαύτη ὁδυνηρὰ καὶ ἀντιφατικὴ κατάστασις τῶν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ὄντων ἵούκ' ἔστι τρανὴ καὶ προφανεστάτη ἀπόδειξις ὅτι ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ἔπαθ' ἐν τῶν ἀλογίστων οὕτως, ὅπερ περιήγαγεν αὐτὴν εἰς ἀδυναμίαν ἡθικὴν, καταστᾶσαν φυσικὴν, οὕτως εἰπεῖν, μὴ χρῆζουσιν ὑπερφυσικῆς βοήθειας καὶ χάριτος πρὸς συντριβὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀρχεκάκου καὶ πρὸς ἀνακαίνισιν καὶ ἀναζωπύρησιν τῶν πνευματικῶν ιδιοτήτων καὶ δυνάμεων τοῦ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ πλασθέντος ἀνθρώπου; Τὴν ἀπόλυτον ταύτην ἀνάγκην τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐξεπλήρωσεν ὁ Θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ ἐλέους ἐν τῇ ἀπερίφω αὐτοῦ ἀγαθότητι διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, Ὃς, ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἐδίδάξε τὴν ἀγάπην ὡς πρωτίστην ἀρετὴν συνάπτουσιν αὐτὴς τὸν πεπτωκότα ἄνθρωπον μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τῶν ἰδίων παθημάτων καὶ τῆς πίστεως ἰάσατο τὸ πάθημα τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ συνδιήλλαξε τὸν ἄνθρωπον τῷ οὐρανίῳ Πατρὶ, ὅτι «ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται» (Μάρκ. ιστ'. 16.). Πᾶσα δὲ κακία καὶ πονηρία καὶ πᾶν ἐλάττωμα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὡς ἀποτέλεσμα τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας ἐκλείπει καὶ ἐξαλείφεται διὰ τῆς θείας χάριτος παρὰ τοῖς ἀναγεγεννημένοις ἐν Χριστῷ διὰ τῆς πίστεως καὶ τοῦ βαπτίσματος εἰς ζωὴν καινὴν καὶ πνευματικὴν, οἵτινες καὶ ἐνισχύονται ἄνωθεν ὑπὸ τῆς θείας χάριτος εἰς τὸ φρονεῖν τὸ αὐτὸ ἐν Χριστῷ καὶ κατεργάζεσθαι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ⁶ καὶ βιοῦν ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰρήνῃ πρὸς ἀλλήλους, καὶ ἐν πάσῃ ἀγαθοσύνῃ, ὡς τέκνα Θεοῦ ἀγαπητὰ καὶ ἄξια τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, ἧς κέκληνται κληρονόμοι ἐν ἁγιασμῷ ψυχῆς καὶ σώματος, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς καὶ γλώσσης, ἄρχοντος καὶ ἀρχομένου, ἡ ἐλευθέρου καὶ δούλου· διότι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οὐδὲν ἄλλο ἰσχύει πρὸς σωτηρίαν καὶ κληρονομίαν τῆς ἐνδόξου βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, εἰμὴ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.⁷

6. Φιλιπ. β'. 2 Ἐφεσ. στ'. 6.

7. Γαλατ. ε'. 6. στ'. 15.

Ε'. Καθάπερ τοίνυν ὁ ἄνθρωπος καθόλου θεωρούμενος εἰς ἔστι κατὰ τὴν οὐσίαν καὶ φύσιν, εἰς πολλὰ πρόσωπα μερίζομένην διὰ γεννήσεως, ἐν ἰδίᾳ ἕκαστον ὑποστάσει ὑπάρχοντα καὶ ὁμοούσια πάντα διὰ τὸ ἐνιαῖον τῆς φύσεως, καὶ οὐδεὶς γνωρίζει τὸν λόγον καὶ τὸν τρόπον, οὐδὲ κατανοῆσαι δύναται, οὕτω δὴ καὶ ὁ Θεός, ὁ τοῦ παντός δημιουργὸς καὶ τοῦ ἀνθρώπου πλάστης, εἰς ἔστιν ἐν τρισὶ προσώποις προσκυνούμενος, καὶ μία ἡ θεότης ἐν τρισὶν ἁρρήτως ταῖς ὑποστάσεσι διακρινόμενη. Τὰ τρία ταῦτα θεῖα πρόσωπα, Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ Ἅγιον Πνεῦμα ἄλλος καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος ταῖς ὑποστατικαῖς ιδιότησιν, ἐν εἰσὶ κατὰ τὴν οὐσίαν, ὁμοούσια καὶ ὁμοδύναμα, καὶ εἰς Θεὸς ἀληθινὸς δημιουργὸς τοῦ παντός, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. «Ὁ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἐν εἰσὶ⁸ Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε. Ὁ μονογενὴς Υἱὸς, ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς. ἐκεῖνος ἐξηγήσατο»⁹ Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος¹⁰ σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐν Φαναρίῳ, τῇ 15 δεκεμβρίου 1902.

† Ὁ Σμύρνης ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.

ΜΝΗΜΕΙΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ ΕΝ ΑΘΩ

Τοιοῦτον φέρει τίτλον βιβλίον, ἐκδοθὲν κατὰ σεπτέμβριον ἐ. ἔ. ὑπὸ τῆς ἐν Πετροῦπόλει αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν, ὁφειλόμενον εἰς τὸν κάλαμον ἐλλογίμου ἀνδρός, τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ κ. Ν. Κοντακῶφ, ἀπὸ τριακονταετίας περιόπου ἀσχολουμένου περὶ τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς ἀρχαιολογίας καὶ τέχνης

8. α' ἐπιστ. Ἰωάν. ε' 7.

9. Ἰωάν. α' 18.

10. Τροπάριον τριαδικοῦ κανόνος τῆς Παρακλητικῆς, ἡχ. γ' ᾠδὴ 4.

«Νοῦν καὶ Λόγον καὶ Πνεῦμα, οἱ θεολόγοι προσφόρως, συμβολικῶς σε καλοῦσιν, ἀπαθὴ γέννησιν, ἐξ ἀγεννήτου Πατρὸς, τοῦ Υἱοῦ σημεινόντες, Θεὸν μονάρχην τῶν ὅλων, ἅμα καὶ τοῦ πνεύματος θεῖαν ἐκπόρευσιν».

Ἐτερον, αὐτόθι· ᾠδὴ 7.

«Θεότητος τὴν μορφήν μίαν καταγγέλλομεν ἐν τρισὶν ὑποστατικαῖς καὶ διαιρεταῖς ὁδιότησι, Πατὴρ καὶ Υἱὸς καὶ Πνεῦματος, εὐλογητὸς εἶ, κράζοντες, ὁ Θεὸς ὁ τῶν πατέρων ἡμῶν.»

ιδία τῆς βυζαντινῆς, κοσμούμενον δὲ καὶ δι' 152 διαφόρων φωτοτυπικῶν εἰκόνων. Ἡ ἐν λόγῳ βίβλος, ἡ μετὰ περισσῆς φιλοκαλίας ἐκδομένη καὶ πλουσιωτάτη ἐν τε εἰκόσι, καὶ ἐργασία ἐπιστημονικῇ, ἀποτέλεσμα καὶ πόρισμα τυγχάνει ἀποστολῆς ἐπιστημονικῆς, ἣν ἀνέθετο τῷ ἀξιότιμῳ καθηγητῇ ἡ αὐτοκρατορικὴ Ἀκαδημία πρὸς τετραετίας, πρὸς μελέτην καὶ περιγραφὴν τῶν ἐν ταῖς μοναῖς τοῦ Ἁγίου Ὁρους μνημείων τέχνης χριστιανικῆς καὶ τῆς γείτονος Μακεδονίας.

Ἐφ' ὅσον τυγχάνει ἡμῖν γνωστὸν, ἡ ρωσικὴ αὕτη ἀποστολὴ εἰς Ἀθῶν, δι' ἐπιστημονικὴν τοιαύτην ἐργασίαν, δὲν εἶναι ἡ πρώτη κατὰ τὴν ἄρτι λήξασαν ἑκατονταετηρίδα· οὐκ ἄγνωστοι τοῖς παρ' ἡμῖν λογίοις καὶ ἰδίᾳ τοῖς ἀρχαιολογοῦσιν αἱ εἰς Ἀνατολὴν καὶ ἰδίᾳ εἰς Ἀθῶν καὶ Ἱεροσόλυμα περιοδεῖαι τοῦ πολλοῦ Πορφυρίου τοῦ Οὐσπένσκη κατὰ τὰ ἔτη 1845 (πρώτη αὐτοῦ περιοδεΐα) καὶ 1852, 1859 καὶ 1861 (δευτέρα περιοδεΐα), καὶ αἱ πλουσιωτάται εἰς ἐργασίαν καὶ συλλογὴν πολυτίμων πληροφοριῶν, ἱστορικῶν τε καὶ παλαιογραφικῶν, συγγραφῇ αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Χριστιανικὴ Ἀνατολή» (Christianskii Vostok), ἐν αἷς ἀπεθναύρισεν ὁ χαλκέντερος καὶ βιβλιοφάγος ἀλλὰ καὶ ἐλληνοφάγος οὗτος ρώσσος μεσαιωνοδίφης πληθὺν ἱστορικῶν καὶ ἄλλων παλαιογραφικῶν εἰδήσεων, ἀληθῶς καταπλήσσουσαν· εἰ καὶ κατ' ἀκρίβειαν καὶ ἀλήθειαν εἰπεῖν ὁ Πορφύριος οὐκ ἦν ἐξ ἐπιστήμης ἀρχαιολόγος, οὐδὲ περὶ τὴν παλαιογραφίαν εἰδικότης, αἱ ἀρχαιολογικαὶ οὐχ ἥττον καὶ παλαιογραφικαὶ αὐτοῦ ἐρευνᾶν καὶ μελέται, περὶ Ἀθῶν ἰδίᾳ, ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον ἔσσονται πολὺτιμον βοήθημα καὶ πηγὴ εἰς ἐργασίαν ἐπιστημονικὴν πολυχέυμων διὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παλαιογραφίαν, ἱστορίαν καὶ τέχνην τῆς Ἀνατολῆς· ἀληθῶς δύναται τις εἰπεῖν ὅτι μέχρι τοῦ Πορφυρίου ἐλαχίστη ἡ οὐδεμία ἐδημοσιεύθη βίβλος, δυναμένη νὰ παραβληθῇ καὶ πόρρωθεν κἂν πρὸς τὴν κολοσσιαίαν ἐργασίαν τοῦ ρώσσου τούτου λογίου. Οὐχ ἥττον γνωστὴ τοῖς ἀρχαιολογοῦσι τυγχάνει καὶ ἡ ἐργασία ἑτέρου ρώσσου περιηγητοῦ μεταδάντος εἰς Ἀθῶν κατὰ τὰ αὐτὰ περίπου ἔτη, ἐν συνοδείᾳ πολυμελοῦς ἀκολουθίας τεχνιτῶν, ζωγράφων, φωτογράφων, ἀντιγράφων, ἰχνογράφων κλπ. ἐν ἐπισήμῳ ἰδιότητι ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς, δαπάνῃ θαυταῇ τῆς αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν,

ἥς οὐσιῶδες ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε κυρίως ἡ ληψὶς πληθύος φωτογραφικῶν ἀντιτύπων, ὑπερβαινόντων τὰς 6000, διαφόρων ἀρχαίων εἰκόνων καὶ καλλιτεχνημάτων, σωζομένων ἐν βιβλίοις χειρογράφοις καὶ ἄλλοις ἀρχαίοις σκεύεσι τῶν ἱερῶν μονῶν τοῦ Ἀθωνος· ἡ ἐργασία τοῦ Σεβαστιάνωφ, ἡ μᾶλλον καλλιτεχνικὴ καὶ ὀλιγότερον ἀρχαιολογικῶς ἐπιστημονικὴ, εἶναι ἡ κυρία καὶ μεγάλη ὤθησις ἡ δοῦσα ἐν Ρωσσίᾳ, διὰ τῶν παρασκευασθεισῶν ἰδίως ἐν Μόσχᾳ καὶ Πετροπόλει ἐκθέσεων τῶν ἀθωϊκῶν καλλιτεχνημάτων, τὴν πρώτην σπουδαίαν κίνησιν εἰς σπουδαίας ἀρχαιολογικὰς καὶ παλαιογραφικὰς μελέτας, ἐν πνεύματι ἐπιστημονικῆς ἐργασίας, ἀφορώσης ἰδίᾳ εἰς τὴν ἐν Ἀνατολῇ χριστιανικὴν τέχνην καὶ ὁρισμένως εἰς τὴν ἐν Ἀθῶν τοιαύτην, ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν οὔσαν ἀντιπρόσωπον τῆς βυζαντινῆς τέχνης.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἐπιστημονικὰς εἰς Ἀθῶν ἀποστολὰς ρώσσων λογίων, ὧν ἐμνημονεύσαμεν ἀνωτέρω καὶ αἵτινες προσεκόμισαν εἰς τὴν ρωσικὴν ἀρχαιολογικὴν ἐπιστήμην τὸ πρῶτον καὶ μᾶλλον ἀκατέργαστον ὑλικὸν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς χριστιανικῆς τέχνης, ἐπακολουθεῖ τῷ 1898 ἑτέρα τρίτη ἐπίσημος εἰς Ἀθῶν ἀποστολὴ τῆς ἐν Πετροπόλει αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ὑπὸ τὸν γνωστὸν καὶ διακεκριμένον ἀκαδημαϊκὸν κύριον Ν. Π. Κοντακῶφ, ἥς τὰ πορίσματα καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἐν ταῖς ἱεραῖς τοῦ Ἀθῶν ἀρχαίαις μοναῖς ἐργασία ἀπεταμειύθησαν ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου συγγραφέως ἐν τῇ πρὸ ὀλίγου ἐκτυπωθείσῃ, δαπάναις τῆς ἐν λόγῳ Ἀκαδημίας, ἀξιολόγῳ αὐτοῦ βίβλῳ, ἀφιερωμένῃ εἰς τὴν Α. Α. Ὑψηλότητά τὸν μέγαν δοῦκα Κωνσταντῖνον Κωνσταντίνοβιτς, πρόεδρον τῆς αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας, καὶ περὶ ἧς ὁ βραχύς ἐνταῦθα λόγος.

Τὸ βιβλίον διαιρεῖται εἰς ὀκτὼ μεγάλα κεφάλαια, ἀνάλογα πρὸς τὸ διάφορον αὐτῶν ἀλλ' ἐσωτερικῶς συνεχόμενον περιεχόμενον τῆς συλλεγείσης καὶ ἐπιστημονικῶς ἐπεξεργασμένης ἐν αὐτῷ ὕλης· ἥτοι Α' σημασία τῶν μνημείων τῆς χριστιανικῆς τέχνης ἐν Ἀθῶν ἐν τῇ γενικῇ βυζαντινῇ ἀρχαιολογίᾳ, ἐν ᾧ κρίνεται ἡ ἀξία τῆς πρὸ αὐτοῦ ὑπὸ ρώσσων καὶ εὐρωπαίων ἀρχαιολόγων ἐπιστημόνων γενομένης ἐργασίας (σελ. 1—21), οἷον Πορφυρίου τοῦ Οὐσπένσκη, Σεβαστιάνωφ, τῶν γάλλων C. Bayet (Mission au Mont-Athos), Didron (Annales archéologiques),

Langlois (Mont-Athos), Neyrat (L'Athos), Voguë (Syrie, Palestine, Mont-Athos) καὶ τοῦ γερμανοῦ Brokehaue H. (Die kunst in d. Athos-kloestern) 1891. Β' γενικὸς χαρακτηρισμὸς τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων τοῦ Ἁθῶ καὶ ὁ διὰ γλυπτικῆς ἐργασίας διάκοσμος αὐτῶν (σελ. 22—50). Γ' ἡ τοιχογραφία ἐν τοῖς ναοῖς τοῦ Ἁθῶ καὶ τὰ μᾶλλον σπουδῆς καὶ ἰδίᾳς μελέτης ἄξια μνημεῖα αὐτῆς, ἐν οἷς σπουδαίαν κατέχουσι θέσιν αἱ τοιχογραφίαι, πρωτίστως μὲν τοῦ Πρωτάτου, καὶ εἶτα αἱ τῆς τραπέζης τῆς Μεγ. Λαύρας καὶ τοῦ Βατοπαιδίου (50—120). Δ' τὰ μνημεῖα εἰκονογραφίας ἐν Ἁθῶ τουτέστι ὁ Παντοκράτωρ, αἱ θαυματουργοὶ εἰκόνες τῆς Θεομήτορος, αἱ ἰδιαζόντως ἐν Ἁθῶ τιμώμεναι καὶ περιγραφῇ τινων ἐξ αὐτῶν τῶν μᾶλλον ἐξεχουσῶν ἐν τοῖς ἀθωνικοῖς καθολικοῖς καὶ σκευοφυλακείοις (σελ. 120—182). Ε' περιβλήματα, ἐνδύματα τουτέστι, περιγραφῇ τῆς ἀρχαίας τέχνης αὐτῶν, ἐκπροσωποῦμένης εἰς ἐνδύματα ἀργυρᾷ ἢ χρυσᾷ ἐπὶ εἰκόνων, εὐαγγελίων, κιβωτίων ἁγίων λειψάνων καὶ σταυρῶν, κανδυλίων, θυμιατηρίων κλπ. τοιούτων (σελ. 182—220). ΣΤ' περιγραφῇ ποτηρίου (ἁγίου) τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ τοῦ Παλαιολόγου (ἔτ. 1391—1425), σωζομένου ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ τοῦ Βατοπεδίου, ἐξ ἰάσπιδος, περιδεδεμένου καλλιτεχνικῶς δι' ἀργύρου κεκρωμένου, μνημείου ἀρχαιολογικοῦ λίαν περισπουδάστου καὶ καλλιτεχνικῆς ἀρτοκλασίας, ἀποκειμένης ἐν τῇ μονῇ τῆς Μ. Λαύρας, διαφόρων ἀργυροχρυσῶν ἀρχαίων δίσκων ἀντιδώρου καὶ τῶν μεγάλων ὀρειχαλκίων θυρῶν τοῦ καθολικοῦ ναοῦ τῆς σεβ. μεγίστης μονῆς τοῦ Βατοπεδίου, ἀποτελουμένων ἐξ 87 διαφόρων, σχήματος τραπεζίου, τεμαχίων, συνδεομένων πρὸς ἀλλήλα λίαν ἐντέχνως μετὰ προσηλωμένης κατὰ τὰς γωνίας ἐνὸς ἐκάστου ἐξ αὐτῶν πόρνης, ὀρειχαλκίου καὶ κεχαραγμένου ὡς ἐμβλήματος ἐπὶ τῶν 32 τεμαχίων δικεφάλου ἀετοῦ καὶ βασιλίσκου, δράκοντος περωτοῦ, μετὰ λεοντείων ποδῶν καὶ ὀνύχων, ἐπὶ δύο δὲ ἐξ αὐτῶν, ὀλίγον ὑπερθεῖν τοῦ μέσου, ἐκατέρωθεν ἐννηρμοσμένων ὀρειχαλκίων ἱερῶν εἰκόνων ἰδίᾳς τέχνης τοῦ Ἀγγέλου καὶ τῆς Θεοτόκου (Εὐαγγελισμὸς)¹,

1. Καθ' ὑπάρχουσαν καὶ προφορικῶς ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν μεταδιδόμενην παράδοσιν, αἱ ὀρειχαλκινὲς αὗται θύραι τοῦ ναοῦ τοῦ Βατοπεδίου μετενέχθησαν ἐκ τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν ὡς τοιαῦται ἐν ταῖς θύραις τοῦ εἰρημένου ἱεροῦ ναοῦ. Σημ. ἡμετ.

(σελ. 220—240). Ζ' ἀναγραφὴ καὶ περιγραφὴ διαφόρων ἀρχαίων ἱερῶν ἀμφίων, κεντημένων, ἐπιταφίων, καλυμμάτων, ὠραίων πυλῶν κλπ. οὐ μόνον τούτων ἀθωνικῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλων ἐν Μακεδονίᾳ, Βουκοβίνῃ καὶ Ρωσσίᾳ μοναστηρίων (σελ. 240—281) καὶ Η' εἰκόνες διάφοροι χειρογράφων βιβλίων τῶν τοῦ Ἁθῶ βιβλιοθηκῶν (σελ. 281—300).

Ὁ ἀξιότιμος συγγραφεὺς καὶ ἀκαδημαϊκὸς κ. Κοντακῶφ ἐν τῇ ἐπὶ μέρους ἐργασίᾳ καὶ ἐπιστημονικῇ τῶν ἀνωτέρω θεμάτων αὐτοῦ μελέτῃ ἐκφέρει κρίσεις, ἐν πολλοῖς πολὺ διαφόρους τῶν μέχρι τοῦδε ἐξενεχθεισῶν ὑπὸ τῶν πρὸ αὐτοῦ περὶ χριστιανικῆς τέχνης ἐν Ἁθῶ γραψάντων ρώσων τε καὶ εὐρωπαίων.

(ἔπεται συνέχεια)

† Ἀρχιμ. Ἰάκωβος Βατοπαιδινὸς

ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ Μ. ΤΟΥ Γ. ΣΧΟΛΗΣ *

Μετὰ τὸ 18 ἐπίσημον πκτριαρχικὸν γράμμα τακτέα δύο ἔτερα:

τὸ πρῶτον τούτων τροποποιεῖ τὸ ὑπ' ἐμοῦ 18ον ἀριθμηθὲν καὶ ἀπελύθη τῇ 18 ἰουλίου 1809 ὑπὸ τοῦ πκτάρχου Ἱερεμίου Δ' τοῦ ἀπὸ Μιτυλήνης, διακελευόμενον, ἵνα, ἐπειδὴ ἡ τε σχολὴ καὶ τὰ νοσοκομεῖα «ἀρίστως καὶ εὐκλεῶς ἀμφοτέρα διεξαγόμενα, ἀνεφάνησαν μερικῆς τινος βοήθειας ἐπιδεόμενα καὶ αὐτῆς (γρπτ. αὐτοῖς) κατὰ πάντα λόγον δικαίου εὐγνωμόνως τε καὶ φιλοτίμως πρὸς αὐτὰ ὀφειλομένης» τῇ σχολῇ τὰ διδόμενα παρὰ τῶν εἰσπαρχίαν τινα διοριζομένων ἀρχιερέων 1500 γρόσια τῆς πρώτης τάξεως, 1000 τῆς δευτέρας καὶ 500 τῆς τρίτης διαμοιράζονται μεταξὺ σχολῆς καὶ νοσοκομείων ἐξ ἑαυτοῦ.¹

τὸ δεύτερον ἀπολυθὲν κατὰ μάιον τοῦ 1817 ἔστιν ὁροθετήριον γράμμα, οὗ θέμα «ἡ διευθέτησις τῶν κατὰ τὴν ἐν Φαναρίῳ ἑλληνικὴν τοῦ γένους Σχολὴν συνβαίνοντων». Ἐπειδὴ ἔμεινον ἐντὸς αὐτῆς οἱ στερούμενοι κατοικίας ἄποροι καὶ ξένοι μαθηταὶ «πεφώραται ἤδη — γράφουσι πατριάρχης καὶ σύνοδος — οἰκουμένη τὸ πλεῖστον ὑπ' ἀνθρώπων ἀέργων, ἡ ἐν ἐτέραις ἰδέαις βίου ἐνασχολουμένων καὶ μὴ τοῖς ἐν αὐτῇ διδασκομένοις μαθήμασιν ὀργιζόντων, καὶ ὡς εἰπεῖν εἰς πανδοχεῖον ἢ σχολή

* συνέχεια ἀπὸ σελ. 535—537 καὶ τέλος.

μεταβέβληται, θορύβων ἀνάπλεως καὶ ἀταξίας καὶ ἀκαταστασίας πολλῆς, τοσούτων ὄντων τῶν ἐν αὐτῇ ξυγκλύδων καὶ κηφῆνων, καὶ τῇ ἐπιδόσει τῶν γνησίων τῆς σχολῆς μαθητῶν ἐπιπροσθύντων, αὐτοῖς τε καὶ τοῖς ἐν αὐτῇ διδασκάλοις ἀνησυχίαν παρεχομένων πολλήν». Διὰ τοῦτο πατριάρχης καὶ σύνοδος ἐμποδίζουσιν, ὑπὸ βαρυτάταις ἀραῖς, τὴν ἐν τῇ σχολῇ παρείδουσιν ἐπὶ κατοικίᾳ τῶν τοιούτων κηφῆνων καὶ ξυγκλύδων, ἱερωμένων τε καὶ λαϊκῶν, διορίζουσι δὲ ταύτην εἰς κατοικίαν μόνον τῶν μαθητῶν αὐτῆς «οἷς καὶ γρέος ἐπίκειται ἄφυκτον πείθεσθαι τῷ διδασκάλῳ».²

Σαφῶς ὄντων τῶν δύο ἐγγράφων καὶ σχεδὸν ὕλικὸν θέμα πραγματευομένων, οὐδὲν πορίζομεθα περὶ τοῦ μορφωτικοῦ τῆς σχολῆς ἔργου ἐν ἐνὶ σημείῳ, δυστυχῶς, ἐν ᾧ προσεδόκων χειραγωγίαν πρὸς συμπλήρωσιν ἱστορικῶν εἰδήσεων, τὸ δεύτερον ἐγγράφον τοῦτο προξενεῖ δισταγμὸν ἡμῖν. Πρόκειται περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Φαναρίου διδασκόντων, οἵτινες ἴσως ἦσαν δύο, καίπερ τῆς ἐπὶ Πρωτοῦ ἀλληλογραφίας τῆς σχολῆς ὀριζούσης ἓνα διδασκάλον· τὸ γράμμα τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου γράφει ἐν ἀρχῇ μὲν **τοῖς ἐν αὐτῇ διδασκάλοις**, ἐν δὲ τῷ τέλει **τῷ διδασκάλῳ**, ἐκτὸς ἂν ἐννοῇ τοὺς ὑπὸ ἐκάτερον τῶν διδασκάλων μαθητεύοντας.

Οὕτω τῶν ἐπισήμων ὑπὲρ τῆς σχολῆς πατριαρχικῶν γραμμάτων τῶν γνωστῶν ἡμῖν ὁ ἀριθμὸς ἀνέρχεται εἰς 22, οἷς σὺν τῷ χρόνῳ προστεθῇσονται πιθανῶς ἕτερα. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τούτων καὶ τῶν ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς μεγαλωνύμου σχολῆς ἐγνωσμένων ἡμῖν ἀναμφισβήτητως ὁ νῦν ἐκδιδόμενος ἱστορικὸς συνετάχθη πίναξ.

Πίναξ Α' ἱστορικὸς τῆς σχολῆς³.

1454 σύστασις τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου ἢ μᾶλλον ἀνασύστασις

1. ὑπογράφουσιν οἱ συνοδικοὶ Φιλόθεος Καισαρείας, Διονύσιος Ἐφέσου, Μελέτιος Ἡρακλείας, Μακάριος Κυζίκου, Ἀθανάσιος Νικομηδείας, Δανιὴλ Νικαίας, Ἱερεμίας Χαλκηδόνος, Γρηγόριος Λέρκων, Γεράσιμος Θεσσαλονίκης, Ἡσαΐας Νεοκαισαρείας καὶ Κύριλλος Ἰκονίου.

2. ὑπογράφουσιν οἱ συνοδικοὶ μητροπολιταὶ Διονύσιος Ἐφέσου, Μελέτιος Ἡρακλείας, Κωνσταντῖος Κυζίκου, Ἀθανάσιος Νικομηδείας, Ἰωαννίκιος Νικαίας, Γεράσιμος Χαλκηδόνος, Ἰωαννίκιος Προύσης, Ζαχαρίας Βερροίας καὶ Πανάρετος Μεθύμνης.

3. κατὰ τε τὰ γεγραμμένα ἐν «Χρονικοῖς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας» καὶ τὴν γενομένην ᾧδε συμπλήρωσιν διὰ τῆς ἐκδό-

1663 σύστασις τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Βάρδαλι, δαπάναις Μανωλάκη τοῦ ἐκ Καστορίας

1691 ἀνασύστασις τῆς σχολῆς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Καλλινίκου Β' τοῦ ἀπὸ Προύσης, προστασία τοῦ αὐτοῦ Μανωλάκη

171; — 1726 ἀναγνώρισις τῆς πατριαρχικῆς ἀκαδημίας ὡς ἐχούσης προορισμὸν καὶ θεολογικῆς σχολῆς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου Γ' τοῦ ἀπὸ Καισαρείας⁴

1748 καθορισμὸς τακτικῶν πόρων ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Παϊσίου Β' τοῦ ἀπὸ Νικομηδείας

1759 καθορισμὸς καὶ ἐξασφάλισις πάλιν πόρων ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Σεραφεῖμ τοῦ ἀπὸ Φιλιπποπόλεως

1769 ἐξασφάλισις τῶν πόρων καὶ οἰκήματος, ἅμα δὲ καὶ ἱδρυσις βιβλιοθήκης ἐν τῇ σχολῇ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Μελετίου Β' τοῦ ἀπὸ Λαρίσης, ἀναγνωρίζοντος αὐτῇ καὶ προορισμὸν θεολογικῆς σχολῆς

1778 ἐξασφάλισις τῆς ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων ἐτησίας χορηγίας καὶ ἀνασύστασις τοῦ φιλοσοφικοῦ τμήματος ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Σωφρονίου Β' τοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων

1793 σύστασις διαρκῶν πόρων, καθορισμὸς διαρκοῦς ἐφορίας καὶ ἐπιτρόπων καὶ καθηκόντων αὐτῶν, προσόντων τῶν ὑποτρόφων μαθητῶν καὶ κύρωσις τοῦ χαρακτηῖρος τῆς σχολῆς, ὡς ἐκπαιδευούσης ὑποψηφίους ἀρχιερεῖς καὶ ὑπαλλήλους ἡγεμονικούς, ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου Ζ' τοῦ ἀπὸ Μαρωνείας

1797 καθορισμὸς τῶν καθηκόντων τῶν ἐπιτρόπων τῆς σχολῆς, ὡς βοηθῶν τῶν διαρκῶν ἐφόρων

1798 προσήλωσις τῇ σχολῇ τῆς ἐν Πριγκήπῳ μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Σμύρνης· (τῷ 1799 Νεόφυτος ὁ ἀπὸ Μαρωνείας ἀπέσπασε τὴν μονὴν ἀπὸ τῆς σχολῆς)

1804 μεταβίβασις τῆς σχολῆς εἰς Κουρούτσες με ἐμπέδωσις καὶ πάλιν τῶν ὄρων τῆς ὑπάρξεως

σεως τῶν τέως ἀγνώστων ἐμοὶ πατριαρχικῶν γραμμάτων, κατήρτισα τὸν ἱστορικὸν πίνακα τοῦτον, ἐν ᾧ δέκνυνται τοῦ βίου τῆς μεγαλωνύμου καὶ βυζαντινῆς παναρχαίας σχολῆς ἡμῶν αἱ σπουδαιότεραι ἐποχαί· ταύτας ἐνόμισα ὅτι καθήκον ἔχουσι ἵνα γινώσκωσιν οἱ διδάσκαλοι καὶ οἱ μαθηταὶ τοῦλάχιστον τῆς σχολῆς, εἰ οὐχὶ καὶ πάντες οἱ μελετῶντες τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Ἀνατολῇ καθ' ἡμᾶς ἐκπαιδεύσεως.

4. Μ. Ι. Γεδεών, Κανονικαὶ διατάξεις· τόμ. Α', σελ. 179.

- καὶ λειτουργίας αὐτῆς· ἔφοροι καὶ σχολάρχης ἀποκαλοῦσιν ἤδη ταύτην πατριαρχικὴν ἀκαδημίαν· ἐξαφάνισις (δῆθεν) τῆς βιβλιοθήκης αὐτῆς καὶ πόρων νέων μονίμων· τίθενται τὰ θεμέλια τῆς μεγάλης ἐπιχειρήσεως τῆς «Κιβωτοῦ» λεξικοῦ τῆς ἑλλην. γλώτσης, δαπάναις τῶν Ζωτιμαδῶν
- 1805 ἡ ἐν Ἰωαννίνοις Καπλαναία σχολή, ἐπιθυμία φιλογενεῖ τοῦ ἱδρυτοῦ Ζώη Καπλάνη, ὑποβάλλεται τῇ προστασίᾳ τῆς πατριαρχικῆς⁵
- 1809 τροποποίησις τῆς περὶ πόρων μονίμων προγενεστέρως διατάξεως ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ ἀπὸ Μιτυλήνης
- 1817 προσδιορισμὸς τοῦ οἰκοδομήματος τῆς ἐν Φαναρίῳ προκαταρκτικῆς σχολῆς πρὸς ἐνοίκησιν πτωχῶν μαθητῶν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Κυρίλλου τοῦ ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως
- 1826 προσηλωσις τῇ σχολῇ τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς Καμαριωτίσσης (ἀποσπασθείσης σιωπηρῶς (ὡς εἶοικε) μετὰ πενταετίαν)· πρόσκαιρος ἐν Φαναρίῳ τῆς σχολῆς ἐγκατάστασις καὶ λειτουργία
- 1837 ἀνδρὸς αὐθις εἰς Κουρὸν τσεσμέ
- 1847 καθιδρύσις ἐκτάκτου πολυμελούς ἐπιτροπείας σκεψάμενης περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς βελτιώσεως τῆς σχολῆς, καίτοι ἡ ἐπιτροπεία διετάχθη νὰ σκεφθῇ περὶ νοτοκομείων, περὶ σχολείων, περὶ τῶν οἰκονομικῶν τοῦ Πατριαρχείου κ.λ.π.
- 1850 καθόδος εἰς Φανάριον, ἐν ᾧ ἡ σωτηρία τῆς σχολῆς
- 1862 καθιδρύσις ἐπιτροπείας ἐκτάκτου πρὸς σκέψιν περὶ ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς προαγωγῆς τῆς σχολῆς
- 1864 ἀναβίωσις τῶν περὶ προσρισμοῦ τῆς σχολῆς ὡς ἀκαδημίας πατρίων παραδόσεων διὰ τοῦ

5. ἐν τούτοις μετὰ δεκαπενταετίαν ἐκάκιζον ἐν τῷ «Λογίῳ Ἑρμῇ» τὴν κατάστασιν τῆς πατριαρχικῆς σχολῆς· φαίνεται ὅτι τῶν μεγάλων πόλεων οἱ κάτοικοι (ἐγγραφον) εἶναι καταδικασμένοι νὰ μένουν κατώτεροι τῶν ἄλλων ὁμογενῶν. Ἀποδείξιν τούτου ἔχω τὸ παράδειγμα τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῆς Σμύρνης, καὶ τῆς Θεσσαλονίκης. Τῆς πρώτης πόλεως οἱ προὔχοντες καὶ παιδεῖαν καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιποὺς ὁμογενεῖς μέσα μεγαλήτερα ἔχουν· καὶ ὁμοῦ κατεδέχθησαν νὰ ζητήσουν ἔρانون ἀπὸ ὅλον τὸ γένος, καὶ τὸ σχολεῖόν των μόλις ἔλαμψεν ὀλίγον χρόνον καὶ ἔπειτα κατήντησε τῆς δευτέρας ἡ καὶ τῆς τρίτης ἰσως τάξεως». Λόγιος Ἑρμῆς τοῦ 1820, αὐγούστου 15, σελ. 480.

τότε διορισθέντος σχολάρχου πολυμαθεστάτου ἀρχιμανδρίτου Εὐσταθίου Κλεοδούλου

- 1882 συμπλήρωσις τῆς ἐν Φαναρίῳ μεγαλοπρεποῦς οἰκοδομῆς, προνοία καὶ ἐνεργεία τοῦ πατριάρχου Ἰωακείμ Γ' τοῦ ἀπὸ Θεσσαλονίκης, συνδρομῇ δὲ χρηματικῇ τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἱερᾶς τοῦ Βατοπεδίου μονῆς καὶ τοῦ προστάτου τῆς ἑλληνικῆς παιδείας Γεωργίου Ἰωάννου Ζαρίφη.

ΔΙΑΨΕΥΣΙΣ

Εἰς τὴν «Ἑστίαν» Ἀθηνῶν ἀπέστειλαν ἐντεῦθεν ὑπὸ ἡμερ. 12 λήγοντος τὰ ἐπόμενα :

«Τὸ περὶ διαθνηκῶν προνομιακὸν ζήτημα, ὅπερ ἄρτι ἀναφύεν μεταξὺ Πύλης καὶ Πατριαρχείων ἡπείλει νὰ λάβῃ διαστάσεις, ἔλαβεν εὐτυχῶς αἰσιον ὑπὲρ ἡμῶν πέρας. Δι' ὑπουργικοῦ τεσκερὲ ἐκοινοποιήθη εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ὅτι τὸ Σεῖχουλισλαμᾶτον ἀναγνωρίζει τὴν ἀδιαφιλονέικτον τῶν Πατριαρχείων δικαιοδοσίαν ἐπὶ ζητημάτων διαδοχῆς ἐκ διαθήκης».

Τὰ ἀνωτέρω τῆς συναδέλφου διαψεύδομεν διαρρήδην λέγοντες ὅτι οὔτε προνομιακὸν ζήτημα περὶ διαθνηκῶν ὑφίσταται, οὔτε διαφωνία τις μεταξὺ Πατριαρχείων καὶ Πύλης ἐπὶ διαθνηκῶν ὑπῆρξεν, ἀλλ' ἀπλῶς ἐσχάτως ἐπὶ μιᾶς διαθήκης, ἣν οἱ ἐνδιαφερόμενοι προσβάλλοντες ἠθέλησαν νὰ θεωρήσωσιν ἐνώπιον τῶν ὀθωμανικῶν δικαστηρίων, τὸ Σεῖχουσλαμᾶτον ἀπεφάνθη ὅτι προκειμένου περὶ διαθνηκῶν τῶν χριστιανῶν μόνον τὸ Πατριαρχεῖόν ἐστὶν ἀρμόδιον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς υποθέσεως συμφώνως τῷ κεκυρωμένῳ καθεστῶτι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἡ Α. Θ. Π. οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἐν τοῖς ἀνακτόροις. — Ἀγομένων ἀπὸ τῆς προχθῆς, τετάρτης, τῶν μουσουλμανικῶν ἑορτῶν τοῦ Βαϊράμιου, τριήμερον διαρκουσῶν, ἡ Α. Θ. Π. οἰκουμενικὸς πατριάρχης, ἐν συνοδείᾳ τοῦ Ἐξ. ἀρχιεπισκόπου Μ. λογοθέτου Σταυράκη βέη Ἀριστάρχου, μεταβὰς εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Γιλδίζ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, ὑπέβαλε τῇ Α. Α. Μ. τῷ φιλολάῳ Ἀνακτι, διὰ τοῦ Ἐξ. ἀρχιεπισκόπου Χατζῆ Ἀλῆ πασᾶ, τὰ ἐπὶ τῇ ἑορτῇ θερμὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ πιστοῦ ρωμαϊκοῦ ἔθνους. — Ἐπεσκέψατο δὲ κατόπι τὸν Ἐξ. ἀρχιεπισκόπου τῶν ἀνακτόρων Ταχσὶν πασᾶν. — Ἡ Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο κατ' οἶκον τὰς Α. Α. Γ. ψ. τὸν τε πρωθυπουργὸν Σαῖδ πασᾶν καὶ τὸν ὑπουργὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θελακρυμάτων Ἀδδουρραχμᾶν πασᾶν καὶ τοὺς Ἐξ. ὑπουργοὺς τῶν ἐσωτερικῶν Μεμδούχ πασᾶν καὶ τῶν

ναυτικῶν Χασάν πασάν. — Ἀνωτέροις δέ τισι λειτουργοῖς τοῦ Κράτους καὶ μεγιστᾶσιν, ὡς καὶ τῷ πρεσβευτῇ τῆς Περσίας, ἡ Α. Θ. Π. συνεχάρη διὰ τοῦ πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου συνοδευομένου ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος καπούχεχαγιά Ἀντωνίου Οἰκιάδου ἐφέντη.

— Ἀρχιεπισκοπικὴν ζήτησι. Κύπρου. — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης ἀνεγνώσθη ἐπιστολὴ τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Κυρηναίας κ. Κυρίλλου, προέδρου τῆς ἁγίας Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ἀγγέλλοντος τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Κιτίου κ. Κύριλλος προσκληθεὶς ἤρνηθη νὰ προσέλθῃ καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν ἐν τῷ προσκλητηρίῳ ὑποδεικνυμένων αὐτῷ, ἥτοι τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἐθῶν καὶ θεσμῶν τῆς αυτοκεφάλου Ἐκκλησίας, συνεργασθῇ μετὰ τῆς συνόδου αὐτῆς εἰς λύσιν τοῦ ἀρχιεπισκοπικοῦ ζητήματος. — Ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τοῦ γράμματος ἡ ἱερὰ Σύνοδος, τηλεγραφικῶς ἀπαντήσασα τῷ σεβασμ. μητροπολίτῃ Κυρηναίας, ἀνεκοίνωσαν ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, μετὰ τὴν ἄρνησιν ταύτην τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Κιτίου, δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν προπαρασκευὴν καὶ τὸν καθαρισμὸν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἐκλογὴν ἀρχιεπισκόπου Κύπρου. — Τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς ταύτην ἡ ἱερὰ Σύνοδος γνωστὴν κατέστησε καὶ τῷ μακαριωτάτῳ πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων κ. Δαμιανῷ.

— Ἱερὰ Σύνοδος. — Ὁ ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου σεβασμ. μητροπολίτης Προύσης κ. Ναθαναήλ, ἔλαβε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἄδειαν ὥπως ἐορτάσῃ τὰς προτεχεῖς ἐορτὰς ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. — Μετὰ τὰς ἐορτὰς ἐπανακαμπτεῖ εἰς βασιλεύουσαν, καθὼς ἡγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Ἰκονίου κ. Ἀθανάσιος. — Ἐνεκα τῆς ἐπὶ ταῖς ἐορταῖς ἐπικειμένης διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἐργασθεῖσα κατὰ τὰς πρωϊνὰς ὥρας τῶν τακτῶν αὐτῆς ἡμερῶν, ἐξηκολούθησε τὰς συνεδρίας καὶ μετὰ μεσημβρίαν. — Χθὲς δὲ μετὰ μεσημβρίαν, ἀπόντος τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἕνεκα τῶν ἐπισκέψεων, ἡ συνεδρία ἐγένετο ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ πρώτου τῇ τάξει τῶν σεβασμ. συνοδικῶν γέροντος Ἐφέσου κ. Ἰωακείμ.

— Ἀντιπρόσωπος Οἰκουμ. Πατριαρχείου παρὰ τῷ πατριάρχ. θρόνῳ Ἱεροσολύμων. — Ἀποδεκτῆς, ὡς ἀνεγράψαμεν ἐγκρίτως, γενομένης ὑπὸ τῆς Ἱ. Συνόδου προτάσεως τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμ. πατριάρχου περὶ διορισμοῦ ἀντιπροσώπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τοῖς λοιποῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις, ἔργον ἐχόντων τὴν στενὴν καὶ ἄμεσον σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου μετὰ τῶν λοιπῶν αυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ παροχὴν ἀσφαλῶν εἰδήσεων περὶ διαφόρων παρεμπιπτόντων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, ἐν τῇ προχθесινῇ συνεδρίᾳ τὸ Α. Ε. Μ. Συμβούλιον ἀπεδέξατο τὸν διορισμὸν ἀντιπροσώπου τὸ γε νῦν παρὰ τῷ πατριαρχικῷ θρόνῳ Ἱεροσολύμων ὄρισεν μηνιαῖον μισθὸν δεκαπέντε λιρῶν ὁλωμηνικῶν. Ἡ ἐκλογὴ τοῦ ἀρμοδίου προσώπου ἀντιέθη τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ.

— Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας. — Ἐν τῇ συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς τρίτης, ἡ ἱερὰ Σύνοδος, ἐξ ἀνακοίνωσεως τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου μαθοῦσα τὸν θάνατον τοῦ γηραιοῦ ἀρχιεπισκόπου Κανταβρυγίας καὶ ἐξάρχου τῆς ἀγγλικ. Ἐκκλησίας Φριδερίκου, ἐνέκρινεν ὥπως διὰ τηλεγραφήματος τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐκφρασθῇ ἡ θλίψις τῆς Μ. Ἐκκλησίας πρὸς τὸν σεβασμ. ἀρχιεπίσκοπον Ὑόρκης ἐπὶ τῇ πρὸς Κύριον μεταστάσει τοῦ ἀειμνήστου ἱεράρχου.

— Συνεδρία Δύο Σωμάτων. — Τῇ δευτέρᾳ τὰ Δύο διοικητικὰ Σώματα συνεδρίασιν, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ παναγ. οἰκουμενικοῦ πατριάρχου. Ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῇ ἡ Α. Θ. Π. διατρανοῦσα πατρικὴν μέριμναν ὑπὲρ ἐνίων τῶν πατριαρχικῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες πιεζόμενοι ἐνίοτε ὑπὸ ἐκτάκτων οἰκονομικῶν ἀναγκῶν προσφεύγουσιν εἰς σύναψιν δανείων ἐκτὸς τοῦ περιόλου τῶν Πατριαρχείων ἐπὶ τόκῳ ὑπερόγκῳ, καὶ φιλάδελφον πρόνοιαν ὑπὲρ τῶν εἰς τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα προαγομένων κληρικῶν, οἵτινες ἐπὶ τῷ περιστάσει ταύτῃ εἰς ἐκτάκτους δαπάνας ὑποβαλλόμενοι μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως, ἀναγκάζονται καὶ οὗτοι νὰ καταφεύγωσιν εἰς δάνεια, προὔτεινεν ὥπως συστηθῇ, διὰ ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου χιλίων λιρῶν, ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου καταβαλλομένων, ἰδιαίτερον ταμεῖον, διαχειριζόμενον ὑπὸ τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς καὶ σκοπὸν ἔχον νὰ παρέχῃ δάνεια ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις ἀποσβεσνύμενα βαθμὴδὸν διὰ τοῦ προσήκοντος χρεωλυσίου. — Ὡσαύτως ὁ οἰκουμενικὸς πατριάρχης ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐιδικῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς ἣν εἶχεν ἀνατεθῇ ἡ ἐξέυρεσις τοῦ προσφορωτέρου τρόπου τῆς εἰσπράξεως τῆς τε πατριαρχικῆς καὶ τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως, προὔτεινεν ὥσαύτως ὥπως προκειμένου μὲν περὶ τῆς πατριαρχικῆς ἐπιχορηγήσεως τὸ ἐθνικὸν ταμεῖον καταβάλλῃ πᾶσαν τὴν καθυστεροῦσαν τυχὸν τοιαύτην ἅμα τῇ ἀπὸ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, οἰωνδῆποτε λόγων ἕνεκα, ἀποχωρήσει τοῦ πατριάρχου, φροντίζῃ δὲ τοῦτο κατόπιν περὶ τῆς εἰσπράξεως αὐτῆς ἀπὸ τῶν πανιερ. ἀρχιερέων καὶ τῶν ναῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως· προκειμένου δὲ περὶ τῆς ἐπιχορηγήσεως ἀρχιερέως παυομένου ἢ μετατιθεμένου, νὰ μὴ προβαίνει εἰς τὸ μέτρον τοῦτο πρὶν βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀσφαλούς εἰσπράξεως πάσης τῆς ὑπὸ διαφόρων κοινοτήτων τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης ἀφειλομένης ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως. — Τῶν δύο τούτων προτάσεων τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἀποδεκτῶν γενομένων ὑπὸ τῶν δύο Σωμάτων, ἐνεκρίθη ἅμα ὥπως κυρωθῶσιν αὗται συντασσόμενων ἰδιαίτερων ἄρθρων.

— Ἱερὰ μητρόπολις Σμύρνης. — Ὁ σεβασμ. μητροπολίτης Χίου κ. Κωνσταντῖνος καὶ ὁ βοηθὸς ἐξάρχος ἀρχιμ. Κωνσταντῖνος Βοντζαλίδης ἡγγεῖλαν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι ἐν πλήρει τάξει καὶ ἡσυχίᾳ ἐγένετο προχθὲς ἡ ἐκλογὴ τῶν τριάντα ἐγκρίτων πολιτῶν, οἵτινες μέλλουσι νὰ ἐκλέξωσι τὴν δημογεροντίαν τῆς ὁρθοδόξου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κοινότητος ἀφοῦ ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ ἤρνηθη ν' ἀποδεχθῇ τὸν προταθέντα αὐτῇ συμβιβασμὸν ἡ ἐκλογὴ τῆς δημογεροντίας συντελεσθήσεται πρὸ τῶν ἐορτῶν, καθ' ἃ τηλεγραφικῶς ἀνεκοινώθη τοῖς ἐξάρχαις.

— Ἱερὰ μητρόπολις Στραωνίτης. — Ὁ πανιερ. μητροπολίτης Τιβερίουπόλεως καὶ Στραωνίτης κ. Γρηγόριος τηλεγραφικῶς ἡγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν αἰσίαν ἄφιξιν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ποιμνίου ἐγκάρδιον ὑποδοχὴν. Ἐπίσης ἡ δημογεροντία Στραωνίτης, ἀγγείλασα τὴν αἰσίαν ἄφιξιν αὐτοῦ, ὑπέβαλεν εὐχαριστίας ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ τοῦ μητροπολίτου.

— Μητροπολίτης Ροδοπόλεως. — Προχθὲς ἀφίκετο εἰς βασιλεύουσαν ὁ πανιερ. μητροπολίτης Ροδοπόλεως κ. Γεωργίου, ὃς χθὲς ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς Συνόδου παραστὰς ἐπὶ τῷ εἰθιμένῳ μὴνύματι ἐποίησατο καὶ ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ τὴν νενομισμένην εὐχαριστίαν.

— Ἐτησίαι δόσεις Ἐθν. Ταμείου. — Ἐν συνοδικῇ συ-

νεδρία ἀναγνωσθὲν ἐνεκρίθη σχεδὸν ἐγκυκλίῳ, δι' ἧς προτρέπονται πάντες οἱ μητροπολίται τοῦ Οἴκου. Θρόνου ὅπως συντόμως μεριμνῶντες εἰσπράξωσι καὶ ἀποστείλωσιν ὡς τάχος πρὸς τὸ ἔθν. ταμεῖον ὠρισμένην ἐτησίαν χορηγίαν τῶν ἱερῶν ναῶν.

— **Ἑθνικὰ Φιλανθρωπικὰ Καταστήματα.** — Ἐν τῇ κοινῇ συνεδρίᾳ τῶν δύο Σωμάτων, ἐξελέγησαν μέλη τῆς ἐφορείας τῶν Ἑθν. Φιλανθρ. Καταστημάτων ἀντὶ τῶν κκ. Ἰωάννου Καστέλη, Θεοδώρου Κουρτζῆ καὶ Ἀριστ. Αὐγουστοπούλου, ὧν ἡ περίδος ἔληξεν, οἱ κκ. Μάρκος Πορτοκάλογλου, Νικόλαος Θ. Χατζόπουλος καὶ Α. Αὐγουστόπουλος, ὧν αὖθις ἐκλέξιμος.

— **Ἑποικιαὶ ἐκλογαί.** — Ἐν τῇ σημερινῇ διοικητικῇ τοῦ Α. Ἑθν. Μ. Συμβουλίου συνεδρίᾳ ἐπεκυρώθησαν αἱ ἐκλογαί, τῆς ἐφοροεπιτροπῆς τῆς θείας Ἀναλήψεως (Ψαμμάθια) — καὶ τῆς ἐπιτροπῆς ἀγίου Γεωργίου Ποτηρᾶ. — Ἐν Σωσθενείῳ ἐνεκρίθη νὰ παραμείνῃ διαχειριζομένη τὰ κοινὰ ἐπὶ ἐνέτος ἡ νῦν ἐφοροεπιτροπή. — Ἐν τῇ ἐνορίᾳ Βελιγραδίου, ληφθεῖσιν ὑπ' ὄψιν ἐνστάσεων τινῶν ἐναντίον δύο ἐκ τῶν ἐκλεγέντων μελῶν τῆς ἐφοροεπιτροπῆς, προσετέθησαν ἐξ ὁφικίου δύο ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου. — Ἐνεκεν ἐνστάσεων κατὰ τῆς ἐκλογῆς ἐφορίας καὶ ἐπιτροπῆς Ὁρτάκχοϊ διωρίσθη πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ὑποστατοῦ τῶν ἐνστάσεων ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διακόνων ἱερολογ. κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης. — Τὸ Συμβούλιον ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς παρελθούσης τετάρτης ἐπεκύρωσε τὰς ἐκλογὰς ἐφορίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς ἐνορίας Ταξιαρχῶν Παλατᾶ καὶ ἐπιτροπῆς ἐν τῇ συνοικίᾳ Βαλίνου. — Ἐν προηγουμένῃ δὲ συνεδρίᾳ ἐπεκύρωσε τὴν ἐκλογὴν τῆς τε ἐπιτροπῆς καὶ τῆς ἐφορίας τῆς ἐνορίας ἀγίας Παρασκευῆς Χάσχοϊ.

— **Ἀρχιγραμματεὺς Ἱερῶς Συνόδου.** — Ἀναρρώσας ἐκ τῆς προσβαλούσης αὐτὸν ἀσθενείας καὶ λαθὼν ἤδη τὴν ἄδειαν τῶν ἱατρῶν περὶ τῆς ἐξκοινοποιήσεως τῶν σπουδαίων αὐτοῦ καθηκόντων ὁ πανοσιολ. ἀρχιμνδρίτης κ. Γεννάδιος Ἀλεξιάδης, ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς Συνόδου, κατήλθε σήμερον εἰς Φανάριον καὶ ὑπέδραξε τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ τῇ Α. Θ. Π. τῷ οἰκουμηνικῷ πατριάρχῃ δι' ἣν ἐπεδείχθη αὐτῷ στοργή. Ὁ πανστ. ἀρχιγραμματεὺς, μετὰ διαμονὴν ἡμερῶν τινῶν ἐν Μακροχωρίῳ, θέλει ἀναλάβεῖ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ μετὰ τὰς ἐορτὰς τῶν Θεοφανείων.

— **Νέα ποιήματα.** — Ἀναγνωσθεῖσιν αἰτήσεων τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Πενταπόλεως κ. Νεκταρίου Κεφαλᾶ ἐκδιδόντος «Εὐαγγελικὴν Ἱστορίαν» καὶ τοῦ ἱερολ. διακόνου κ. Σωφρονίου Εὐστρατιάδου ἐκδιδόντος ἀνεκδότους Ἐκκλησιαστικούς λόγους ἐκ βυζαντινοῦ χειρογράφου, ἡ ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινεν ἵνα προσέλθωσιν ἄρωγοὶ εἰς τὰς ὕλικας δαπάνας τῶν ἐκδιδόντων τὰ βιβλία ταῦτα τὸ ἰδιαίτερον ταμεῖον τῆς ἱ. Συνόδου, τὸ Ἑθν. Ταμεῖον, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἶκουμ. πατριάρχης καὶ οἱ σεβασμ. ἀρχιερεῖς.

— **Θάνατος ἐπισκόπου Κισάμου.** — Ὁ πανιερ. μητροπολίτης Κρήτης κ. Εὐμένιος τηλεγραφικῶς ἠγγεῖλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν θάνατον τοῦ ὑπ' αὐτὸν ἐπισκόπου Κισάμου καὶ Σελίνου Δωροθέου. Ἐγκρίσει τῆς ἱ. Συνόδου διεβιβάσθη τὸ προσήκον συλλυπητήριον γράμμα τῷ μητροπολίτῃ Κρήτης.

— **Ἐπισκευαὶ πατριαρχικοῦ οἴκου.** — Ὁ περιοδεύων ἡμέτερος ἀνταποκριτὴς καὶ ἀπεσταλμένος τῶν Πατριαρχείων κ. Παῦλος Φωτιάδης ἀπέστειλε γρ. 5070 προῖον ἐράνων ὑπὲρ τῶν ἐπισκευῶν.

— **Ἐπισκέψεις.** — Τῇ δευτέρᾳ ἐπισκέψατο τὴν Α. Θ. Π. τὸν οἰκουμηνικὸν πατριάρχην ὁ ἐρίτιμος τραπεζίτης κ. Εὐστά-

θιος Εὐγενίδης — τῇ τρίτῃ δὲ προσήλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τῆς Α. Θ. Π., ἐν ὧρα συνοδικῆς συνεδρίας, ἡ Α. Ἐξ. ὁ ἐνταῦθα πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας κ. Λαχωβάρης, δεκτὸς γενόμενος ὑπὸ τοῦ πανοσιολ. Μ. πρωτοσυγκέλλου.

— **Περιοδευσταί.** — Χθὲς ἀνεχώρησεν ἐντεῦθεν ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Εἰρηνοπόλεως κ. Ἀρσένιος, βοηθὸς τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ἐφέσου. — Τῇ δευτέρᾳ δὲ προσηλθὲν ὁ θεοφιλ. ἐπίσκοπος Χριστοπόλεως κ. Ἰωακείμ, βοηθὸς τοῦ σεβασμ. μητροπολίτου Ξάνθης.

— **Γάμος.** — Κατὰ τὸν τῇ κυριακῇ τελεσθέντα ὑπὸ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου πρώην Δρυϊνουπόλεως κ. Γρηγορίου γάμον τῆς θυγατρὸς τοῦ ἐντιμολογιωτάτου ἄρχοντος πριμυκηρίου κ. Α. Κ. Γαζιάδου δεσποσύνης Ὀλγας μετὰ τοῦ χρηστοῦ καὶ ἐλλογίμου νέου κ. Ἀδαμ. Ἀναγνωστοπούλου, παρέστη διερμηνεύων τὰς εὐχὰς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριάρχου ὁ ἐκ τῶν πατριαρχικῶν διακόνων ἱερολογ. κ. Ἱερόθεος Ἀνθουλίδης.

— **Ἐπέτειος ὀνόματος.** — Τοῖς ἐκ τῶν ὁμογενῶν Ἐλευθεράκη πασᾶ Ἐλευθεριάδῃ, καὶ Ἐλευθερίῳ ἐφέντῃ Ταπεινῷ, ἄγουσι τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ τὴν ἐπέτειον ὀνομαστικὴν αὐτῶν ἐορτήν, ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμηνικὸς πατριάρχης διεβίβασε τὰς πατριαρχικὰς αὐτοῦ προσήσεις καὶ εὐχὰς διὰ τοῦ ἱερολογ. δευτερεύοντος κ. Παρθενίου. — Ὡσαύτως διὰ τοῦ αὐτοῦ διεβιβάσθησαν αἱ συγχαρητήριοι πατριαρχικαὶ προσήσεις καὶ τῷ ἐνταῦθα ἐπιτρόπῳ τοῦ Ὄρους Σινᾶ πανοσιολ. πρωτοσυγκέλλῳ κ. Δανιὴλ Σουλίδῃ, ἄγοντι προχθὲς τὴν ἐπέτειον ὀνομαστικὴν αὐτοῦ ἐορτήν.

— **Εἰσεθεῖς δωρεαί.** — Πρὸς ἀνέγερσιν μητροπολιτικοῦ οἰκήματος ἐν Διδυμοτείχῳ ὁ πανιερ. μητροπολίτης Διδυμοτείχου κ. Φιλᾶρετος Βαφειδῆς ἐδωρήσατο λίρας τουρκικὰς ἑκατόν. — Ὑπὲρ δὲ τοῦ παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικοῦ Μουσικοῦ Συλλόγου προσηνέχθησαν ἀνωνύμως, διὰ χειρὸς τῆς Α. Θ. Π. τοῦ οἰκουμηνικοῦ πατριάρχου, λίραι τουρκικαὶ δέκα. Ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ σωματείου καὶ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς, ὑπὲρ ἧς προηγουμένως ἡ εὐγεν. κ. Ἐλένη Νικολάου Ζαρίφη ἐπέστειλε λίρας γαλλικὰς 15, προσήνεγκεν ἄρτι καὶ ἡ εὐγενεστάτη κ. Ἐλένη Γεωργίου Ζαρίφη λίρας τουρκικὰς εἰκοσι.

— **Παιδικὸς Κόσμος.** — Ἡ Α. Θ. Π. ὁ οἰκουμηνικὸς πατριάρχης νέον παρεχομένην δεῖγμα φιλοστόργου μερίμνης ὑπὲρ προκοπῆς καὶ εὐδωσέως τοῦ «Παιδικοῦ Κόσμου», οὗ ἡ λυσιτελεστάτη πρὸς μόρφωσιν καὶ ἠθικὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἐπιτροπὴ ἀπὸ πολλοῦ κατεδείχθη, ἐνετείλατο τὴν ἀπόλυσιν ἰδίας ἐγκυκλίου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας συνιστώσης ἐκθύμως τὴν ὑποστήριξιν τοῦ πολυτίμου τούτου παράγοντος πάσῃ ὀρθοδόξῳ οἰκογενείᾳ καὶ παντὶ ὁμογενεῖ. Πιστεύομεν ὅτι καὶ αἱ ἱερὰ μητροπόλεις θέλουσι συστήσει τὸ ἔργον προσηκόντως ταῖς ὑπ' αὐτὰς ὁμογενεῖσιν οἰκογενείαις.

— **Ἀοιεῖς.** — Μετὰ ἱκανῶν μηνῶν περιοδείαν ἐπανέκαμψεν εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ ἡμέτερος ἀνταποκριτὴς καὶ ἀπεσταλμένος τῶν Πατριαρχείων κ. Βασίλειος Ἀσμανίδης, οὐ μόνον μετὰ ζήλου πολλοῦ ἐκπληρώσας τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολήν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκτίμησιν καὶ ὑπόληψιν πάντων μεθ' ὧν ἀνιστράφη ἐπισπασάμενος καὶ ἐπαξίως ἐκπροσωπήσας τὰ Πατριαρχεῖα, καθ' ἃ τούτου μνείαν εὐφύμως ἐποιήσατο ὁ ἐπαρχιακὸς τύπος, ἐπαινέσας τὴν ἀδρότητα τῶν τρόπων αὐτοῦ.

Ὁ ὑπεύθυνος Ι. Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Наукова бібліотека
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
імені І. І. Мечникова

02/09/25

902574

НБ ОНУ

Т. III 726656